

BİLANÇO

TÜRMÖB AYLIK YAYIN ORGANI • SAYI : 126 • NİSAN 2007

4.00 YTL

● *Mali Tatil*

● *Avrupa Birliği'nde vergi rekabeti*

● *İstanbul'un Uluslararası
finans merkezi hayali*

● *İşsizler yaşlandı*

Ekonomik Rapor

Sahibi

Mehmet TİMUR

Genel Yayın Yönetmeni

Nail SANLI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ali Ekber DOĞANOĞLU**Yayın Kurulu**

Nail SANLI

Ali E. DOĞANOĞLU

Ahmet FETTAHOĞLU

Yıldız ÖZTÜRK

TÜRMÖBBasın Yayın Dağıtım İşletmesi
tarafından yayınlanmaktadır

Yayın Türü : Yaygın süreli

AdresGençlik Caddesi No:107
06570 Anıttepe - ANKARA
Tel: (0.312) 232 50 60 (10 Hat)
Fax: (0.312) 232 50 73
http: www.turmob.org.tr
e-mail:alid@turmob.org.tr**Baskı**Gurup Matbaacılık A.Ş.
İstanbul Yolu Trafo Karşısı
Varlık/ANKARA
(0.312) 384 73 44

Basım Tarihi : 06 Nisan 2007

Basım Yeri : Ankara

Dergide yayınlanan yazıların yayın hakkı

Bilanço Dergisi'ne aittir.Kaynak gösterilmeden bir bölümü veya
tamamı alıntı yapılamaz

Bütçe ve Mali Tatil

2007 yılının ilk iki aylık bütçe uygulama sonuçları büyük şaşkınlık yarattı. İki aylık bütçe uygulama sonucu vergi gelirlerinin düşüş sürecine girdiğini gösteriyor. Yılın ilk iki ayında bütçe açığı, geçen yılın bütçe açığını yüzde 55 genişleterek 8.1 milyar YTL'ye fırladı.

Faiz dışı fazla, son üç yılın en düşük düzeyinde kalırken, toplam bütçe açığı ise son dört yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Bütçe rakamlarına baktığımızda faiz harcamalarında artış yaşandığı, ancak faiz dışı harcamalarda ise geçen yılın altında bir gerçekleşme olduğu görülüyor.

Bütçenin iki aylık performansı bize, bütçe dengesindeki bozulmanın, faiz giderlerindeki artıştan ve gelirlerdeki düşüşten kaynaklandığını gösteriyor

2007 yılı seçim dönemi olarak geçecek. Bu dönemde bütçe daha da büyük önem kazanıyor. Verilecek tavizler, mali disiplinden yapılacak sapmalar, daha sonraki günlerde büyük bedeller ödettirecektir.

Türkiye hem siyasi alanda, hem de ekonomide kritik bir süreçten geçiyor. Siyasi atmosfer ve ekonomik göstergeler bu tespitin altını çiziyor.

Yıllardır meslek camiamızın özlemi olan Mali Tatil yasal statüsüne kavuştu. Meslektaşlarımız her yıl 01-20 Temmuz tarihleri arasında tatil yapma imkanı bulacaklar. Mali Tatile ilişkin düzenleme TBMM'de tüm milletvekillerinin kabulüyle yasalaştı. Böylece önemli bir ihtiyacın çözümü konusunda başta Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve CHP Genel Başkanı Deniz Baykal ve Maliye Bakanı Kemal Unakıtan olmak üzere, destek olan tüm milletvekillerine birkez daha teşekkür ediyoruz. Mali Tatilin uygulanmasına ilişkin geniş bir habere sayfalarımızda da yer verdik.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI**Genel Sekreter**

Mali Tatil

1992 yılından bu yana meslek camiasının özlemi olan Mali Tatil Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Bu düzenlemeyle her yıl 1-20 Temmuz tarihleri arasında Mali Tatil uygulanacak.

3 568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu hükümlerine göre faaliyette bulunan meslek mensuplarının, 1-20 Temmuz günleri arasında yürürlükte bulunan mevzuata göre yapmaları gereken bazı vergi ve sosyal güvenlik işlemlerini 20 Temmuz tarihinden sonra erteliyor. Mali Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanun Teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 15 Mart 2007 tarihinde kabul edildi. Meslek mensupları ve yükümlülere kolaylıklar getiren 5604 sayılı MaliTatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanun, 28 Mart 2007 tarih ve 26476 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün itibariyle yürürlüğe girdi.

Yasanın 1’inci maddesine göre, her yıl temmuz ayının birinden yirmisine kadar (yirmisi dahil) malî tatil uygulanacak. Haziran ayının son gününün tatil günü olması halinde, malî tatil, temmuz ayının ilk iş gününü takip eden günden başlıyor.

Gümrük idareleri, il özel idareleri ve belediyeler tarafından tarh ve/veya tahsil edilen vergi, resim ve harçlarla ilgili olarak malî tatil uygulanmayacak.

Malî tatilin sona erdiği günü izleyen yedi gün içinde biten bu maddede kapsamındaki kanuni ve idari süreler, malî tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren yedinci günün mesai saati bitiminde sona ermiş sayılacak.

5604 sayılı Yasada, 1-20 Temmuz günleri arasında yapılması gerekir

ken ertelenen işlemler vergi işlemleri ve sosyal güvenlik işlemleri olmak üzere iki ayrı madde de yer aldı. Bu işlemler, aşağıdaki gibidir.

Vergilerle ilgili işlemler;

5604 sayılı Yasada, vergi ile ilgili bazı işlemlerin süresinin uzayacağı, bazı işlemlerin süresinin işlemeyeceği ve bazı işlemlerin yapılamayacağına yönelik düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, aşağıdaki gibidir:

1- Sürelerin Uzaması

5604 sayılı Yasanın 1’nci maddesine göre, son günü malî tatile rastlayan bazı süreler, tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılmaktadır. Bu süreler aşağıdaki gibidir: (5604 sayılı Yasa Md. 1/ 2)

Beyanname verme süreleri : Beyana dayalı tarhiyatta, kanuni süresinde verilmesi gereken beyannamelerin verilme süreleri.

İkmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatta ödeme süreleri : İkmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatta vadesi malî tatile rastlayan vergi, resim ve harçlar ile vergi cezaları ve gecikme faizlerinin ödeme süresi.

Uzlaşmaya ilişkin süreler : Tarh edilen vergilere ve/veya kesilen cezalara karşı uzlaşma talep etme veya cezada indirim hükümlerinden yararlanmak amacıyla yapılacak başvurulara ilişkin süreler.

Devamlı bilgi vermeye ilişkin süreler : Devamlı bilgi verme hükümleri kapsamında verilmesi gereken bilgilerin verilmesine ilişkin süreler.

Beyana dayanan ve beyanname verme süresi malî tatil nedeniyle uzamış olan vergilerde ödeme süresi (aynı ay içerisinde kalmak kaydıyla), uzayan beyanname verme süresinin son gününden itibaren üçüncü günün mesai saati bitimine kadar uzamış sayılmaktadır (5604 sayılı Yasa Md. 1/ 8)

Sürelerin İşlememesi:

Aşağıda belirtilen süreler malî tatil süresince işlemmez. Belirtilen süreler malî tatilin bitiminden itibaren tekrar işlemeye başlar. (5604 sayılı Yasa Md. 1/ 3)

Muhasebe kayıt süreleri : Vergi

Usul Kanunu hükümlerine göre belirli sürelerde yapılması gereken muhasebe kayıt süreleri,

Bildirim süreleri

Dava açma süreleri vergiyle ilgili işlemlere ilişkin dava açma süreleri malî tatil süresince işlemmez. Belirtilen süreler malî tatilin bitiminden itibaren tekrar işlemeye başlar.

Mali tatil süresince yapılamayan bazı incelemeye işlemleri

Mahkeme kararı veya Cumhuriyet Savcılıklarının talebi üzerine ya da Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yapılan aramalı incelemeler hariç olmak üzere, malî tatil süresince inceleme amacıyla defter ve belgelerin ibrazı talep edilemez, mükellefin işyerinde incelemeye başlanılmaz. (5604 sayılı Yasa Md. 1/ 4)

Mali tatil süresince bilgi isteme talepleri

Tatil süresince, vergi ve ceza ihbarnameleri ile mahsup taleplerine yönelik olanlar hariç, bilgi isteme talepleri mükelleflere, vergi ve ceza sorumlularına bildirilmez. Ancak tatil süresi içinde gerçekleşen tebligat işlemlerinde süre, malî tatilin son gününden itibaren işlemeye başlar. (5604 sayılı Yasa Md. 1/ 5)

Sosyal güvenlikle ilgili işlemler;

Malî tatil ilan edilen döneme rastlayan tarihlerde 5/5/1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İş-

sizlik Sigortası Kanunu ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa göre işverenlerce yapılması gereken, iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler; 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi sigortalıların, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi işverenlerin, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa tâbi sigortalıların yapmakla yükümlü olduğu iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler, 1 inci maddede belirtilen süreler kadar ertelenir. (5604 sayılı Yasa Md. 2/ 1)

Maliye Bakanı, malî tatil uygulaması nedeniyle süre verilecek iş ve işlemlerin kapsamı ile malî tatil uygulamasına ilişkin usûl ve esasları belirlemeye yetkilidir. (5604 sayılı Yasa Md. 1/ 9) Sosyal güvenlik işlemlerinin uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemeye ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkilidir Vergi ile ilgili işlemlerde, Yasada Maliye Bakanına tanınan yetki, sosyal güvenlik ile ilgili işlemlerde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından kullanılır hükmü yer aldı.

MALÎ TATİL İHDAS EDİLMESİ HAKKINDA KANUN

MADDE 1 – (1) Her yıl temmuz ayının birinden yirmisine kadar (yir-misi dahil) malî tatil uygulanır. Ha-ziran ayının son gününün tatil günü olması halinde, malî tatil, temmuz ayının ilk iş gününü takip eden gün-den başlar.

(2) Son günü malî tatile rastlayan aşağıda belirtilen süreler, tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren ye-di gün uzamış sayılır:

a) Beyana dayalı tarhiyatta, kanuni süresinde verilmesi gereken beyan-namelerin verilme süreleri.

b) İkmalen, re'sen veya idarece ya-pılan tarhiyatta, vadesi malî tatile rastlayan vergi, resim ve harçlar ile vergi cezaları ve gecikme faizlerinin ödeme süresi.

c) Tarh edilen vergilere ve/veya ke-silen cezalara karşı uzlaşma talep etme veya cezada indirim hükümle-rinden yararlanmak amacıyla yapı-lacak başvurulara ilişkin süreler.

d) Devamlı bilgi verme hükümleri kapsamında verilmesi gereken bilgi-lerin verilmesine ilişkin süreler.

(3) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirli sürelerde yapılması ge-reken muhasebe kayıt süreleri, bildi-rim süreleri ve vergiyle ilgili işlem-lere ilişkin dava açma süreleri malî tatil süresince işlemez. Belirtilen süreler malî tatilin bitiminden itiba-ren tekrar işlemeye başlar.

(4) Mahkeme kararı veya Cumhuri-yet Savcılıklarının talebi üzerine ya-da Vergi Usul Kanunu hükümlerine

göre yapılan aramalı incelemeler ha-riç olmak üzere, malî tatil süresince inceleme amacıyla defter ve belge-lerin ibrazı talep edilemez, mükelle-fin işyerinde incelemeye başlanıl-maz.

(5) Tatil süresince, vergi ve ceza ih-barnameleri ile mahsup taleplerine yönelik olanlar hariç, bilgi isteme talepleri mükelleflere, vergi ve ceza sorumlularına bildirilmez. Ancak ta-til süresi içinde gerçekleşen tebligat işlemlerinde süre, malî tatilin son gününden itibaren işlemeye başlar.

(6) Malî tatilin sona erdiği günü iz-leyen yedi gün içinde biten bu mad-de kapsamındaki kanuni ve idari sü-reler, malî tatilin son gününü izle-yen tarihten itibaren yedinci günün mesai saati bitiminde sona ermiş sa-yılır

(7) Gümrük idareleri, il özel idarele-ri ve belediyeler tarafından tarh ve/veya tahsil edilen vergi, resim ve harçlarla ilgili olarak malî tatil uy-gulanmaz.

(8) Beyana dayanan ve beyanname verme süresi malî tatil nedeniyle uzamış olan vergilerde ödeme sü-re-si (aynı ay içerisinde kalmak kay-dıyla), uzayan beyanname verme süresinin son gününden itibaren üçüncü günün mesai saati bitimine kadar uzamış sayılır

(9) Maliye Bakanı, malî tatil uygu-laması nedeniyle süre verilecek iş ve işlemlerin kapsamı ile malî tatil uygulamasına ilişkin usûl ve esasla-rı belirlemeye yetkilidir.

MADDE 2 – (1) Malî tatil ilan edi-len döneme rastlayan tarihlerde 5/5/1983 tarihli ve 2821 sayılı Sen-dikalar Kanunu, 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Ka-nunu ve 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa göre işverenler-ce yapılması gereken, iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler; 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kuru-mu Kanunu ile 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigorta-lar Kanununa tâbi sigortalıların, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sos-yal Sigortalar Kanununa tâbi işve-renlerin, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigorta-lar Kanununa tâbi sigortalıların yap-makla yükümlü olduğu iş kazası ve meslek hastalığı bildirimleri dışında kalan beyan, bildirim ve ödemeler, 1 inci maddede belirtilen süreler ka-dar ertelenir.

(2) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan-lığı yetkilidir. Bu Kanunun 1 inci maddesinde Maliye Bakanına tanı-nan yetki bu maddenin uygulanma-sında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından kullanılır

MADDE 3 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – (1) Bu Kanun hüküm-lerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Avrupa Birliği'nde vergi rekabeti

Avrupa Birliği üyeleri arasında yaşanan Kurumlar Vergisini indirme yarışına, vergi oranını yüzde 38.7'den, yüzde 29.8'e düşürerek Almanya da katılıyor.

6 kurucu üye ülkenin 1957 yılında **Roma Anlaşması**'ni imzalamasıyla kurulmuş olan **Avrupa Birliği** (Ekonomik Topluluğu) daha sonra beş basamaklı bir genişleme sürecinin ardından 2004 yılında 25 üyeli bir topluluk haline geldi ve yakın geçmiş dönemde Birliğe Romanya ve Bulgaristan da katıldı. Başlangıçta sadece bir 'gümrük birliği'ni hedefleyen Topluluk üyeleri, daha sonra 1987 yılında **Avrupa Tek Senedi**'ni imzalamak suretiyle, o güne kadar henüz tamamıyla ortadan kaldırılamamış olan gümrük vergisi ve onun dışındaki ticari engellerin de kaldırılmasına karar vererek **"Tek Pazar"**ın oluşturulmasını sağladılar. "Tek Pazar" dört temel

özgürlük, açıkçası malların, hizmetlerin, işgücü ve sermayenin serbest dolaşımı üzerine kurulmuştu. Birliğin tarihinde önemli bir dönemeç noktası da 1999 yılında **"Ekonomik ve Parasal Birlik"**in kurulması ve bir çok üye ülkenin ortak bir para birimi olarak **Euro**'yu benimsemeleri olmuştur.

Birçoklarının sandığının aksine Avrupa Birliği'nin, üye ülkelerin izleyecekleri vergi politikası üzerindeki etkisi Topluluğun kuruluşundan buyana hep sınırlı olmuştur. Üye ülkeler vergilendirme politikası alanındaki yetkilerini korumak hususunda daima ısrarlı olmuşlar ve Birliğin, başta Komisyon olmak üzere, karar organları düzeyine çok

az yetki devrinde bulunmuşlardır. Avrupa Birliği organlarının (Avrupa Parlamentosu dışında) doğrudan halk tarafından seçilmiş olmamaları yüzünden demokratik meşruiyetlerinin bulunmaması, vergilendirme yoluyla gelir dağıtım politikasının ülkeden ülkeye değişiklikler göstermesi, ulusal bütçe yapısının ekonomik istikrarın korunmasında süregelen önemi vb., vergi politikalarını belirleme yetkisinin ulusal hükümetlerin elinde kalmasını savunanların ortaya sürdükleri başlıca nedenler olmuştur.

Bu yaklaşım etkisini Birliğin yapısını şekillendiren mevzuatın düzenlenmesi alanında da göstermiş ve Avrupa Komisyonu'nun vergilen-

dirme alanındaki önerilerinin sadece ortaya çıkmış olan aksaklıkların giderilmesine yönelik olabileceği kuralının getirilmesine yol açmıştır. Birlik organlarının vergi alanındaki rolü dolaylı vergiler ve vergi kaynaklı devlet yardımları ile sınırlanmış ve Komisyonun sadece, tek

pazarın kurulmasını ve işleyişini güvence altına alma amacıyla sınırlı olacak şekilde, satış vergileri, gümrük harçları ve diğer dolaylı vergiler alanında uyum sağlama amacıyla ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemeleri üzerinde çalışabileceği kuralı getirilmiştir. Dolayısıyla

la Avrupa Komisyonu'nun vergilendirme alanında üzerinde durduğu başlıca konuları, Birlik çapında bireyler ve tüzel kişiler arasında tabiyetleri itibarıyla ayrımcılık yapılmasının önlenmesi ile tek pazarın işleyişini olumsuz etkileyen vergilendirmeye ilişkin engeller oluş-

AB'nde Yasal Kurumlar Vergisi Oranları* (mahalli vergiler ve münzam vergiler dahil)

Yasal Vergi Oranı (%)	1980	1990	1995	2000	2005
Avusturya	55	39	34	34	25
Belçika	48	41	40.17	40.17	33.99
Çek Cumhuriyet	(-)	(-)	41	31	26
Danimarka	(-)	40	34	32	30
Finlandiya	59	41	25	29	26
Fransa	50	37	36.67	36.67	34.93
Almanya	52.8	57.7	56.8	51.63	38.29
Yunanistan	43.4	46.0	40	40	35
Macaristan	(-)	50	19.64	19.64	17.68
İrlanda	45	43	40	24	12.5
İtalya	36.3	41.8	52.2	41.25	37.25
Hollanda	48	35	35	35	31.5
İngiltere	52	34	33	30	30
Polonya	(-)	40	40	30	19
Portekiz	(-)	36.5	39.6	35.2	27.5
Slovak Cumh.	(-)	(-)	40	29	19
İspanya	33	35	35	35	35
İsveç	(-)	40	28	28	28
AB-15 Ortalama	(-)	40.4	38	35.3	30.4
Yeni 10 Üye Ort.	(-)	(-)	30.6	24.8	18.2

(-) bilgi bulunamadı

* Gaetan Nicodeme, European Commission, Corporate tax competition and coordination in the European Union, No: 250, ISSN 1725-3187, S.18.

turmuştur. Bu çerçevede Komisyon özellikle Katma Değer Vergisinin matrahı üzerinde uyum sağlanması ile şirketler tarafından yatırılan yeni sermayenin vergiden muaf tutulması veya düşük oranda vergilendirilmesi alanında mevzuat düzenlemeleri yapmıştır.

Genelde sınırlar arası hareket yeteneğine sahip bir vergi kaynağını kendi ülkelerine çekmek amacıyla rekabet güçlerini arttırmak isteyen hükümetlerin sergilediği ve ülkeler arası işbirliğine zarar verici etkileri olan bir vergilendirme davranışı olarak tanımlanan vergi rekabeti, ekonomik bütünleşme hareketlerinin güç kazandığı ve üretim faktörleri ile bazı vergi mükelleflerinin hareket serbestisinin arttığı günümüz koşullarında gi-

derek daha yoğun biçimde dikkat çekmeye başlamıştır.

Kavram yeni bir kavram olmayıp 50'li yıllardan beri üzerinde durulmaktadır.

Konuya ilişkin teoriler bu rekabetin, hükümetler arasında, vergilerin tabana kadar indirilmesine yol açacak ve bu şekilde azalan vergi gelirleri nedeniyle sosyal hizmetlerin yeterli düzeyde sunumunu olanaksız kılacak bir yarışa dönüşebilece-

ği hususuna işaret etmektedir. Bazı düşünürler de hükümetlerin kamu sektörünü haddinden fazla büyüme alanındaki heveslerine sınır çekeceği için vergi rekabetinin faydalı sonuçları olabileceği savını ortaya atmışlardır.

Tümüyle veya daha az ölçüde sınırlar arası hareket yeteneğine sahip

vergi kaynakları üzerine uygulanmakta olan vergi hadlerinin, AB üyesi ülkelerin çoğu tarafından son 25 yıllık dönemde önemli şekilde düşürülmüş olduğu görülmektedir.

Yapılan teorik ve deneyime dayalı araştırmalar vergi rekabetinin etkileri ve derecesi konusunda çok be-

lirgin sonuçlar vermemiş olmakla beraber Avrupa Komisyonu 60'lı yıllardan başlayarak Topluluk (Birlik) genelinde vergi sistemlerinin kademeli olarak uyumlaştırılması, vergi matrahlarının ve vergi oranlarının tekdüze hale getirilmesi yolunda değişik zamanlarda önerilerde bulunmuş, ancak bu öneriler bazı üyelerin şiddetli muhalefeti nedeniyle Konseyin gündemine girememiştir. Bu nedenle Komisyon esas itibarıyla çabalarını iki alan üzerinde yoğunlaştırmıştır. Bunlar-

dan birincisi sadece

üçüncü ül-

kelerle ilgili ol-

mayıp bazı AB ül-

kelerinde, ülkede ikamet etmeyen

kişilerin tasarruflarının vergiye tabi

kılınmamasından kaynaklanan

vergi kaçırma sorunu, diğeri de

Tek Pazarın işleyişine zarar ve-

ren vergi engelleri.

Komisyon Ku-

rumlar Vergisi

ile ilgili ola-

rak, AB ça-

pında uyum-

laştırılmış vergi

oranı ve matrahı

belirlenmesini, matrahın hesaplanmasına ilişkin zorunlu ve uyumlaştırılmış bir metot uygulanmasını ve şirket merkezinin yer aldığı ülkedeki vergi sisteminin, hangi üye ülkede bulunurlarsa bulunsunlar, şubeler için de geçerli kılınması önerilerini dile getirmektedir.

Eylül 2004 ayında yapılan AB Ekonomi ve Maliye Bakanları Toplantısında (ECOFIN) üyelerin büyük çoğunluğu, Birlik genelinde 25 ayı vergi sisteminin yürürlükte olmasının getirdiği idari zorluk ve külfete dikkat çekerek, bir ortak vergi tabanına kavuşmanın faydalarına işaret etmişler ve vergi tabanlarının uyumlaştırılması konusunda araştırma yapacak bir çalışma grubunun kurulmasını kararlaştırmışlardır

Bugüne kadar komşularının ve diğer AB üyesi ülkelerin, yabancı sermaye çekmek için oranını aşağılara çekerek sürdürdükleri Kurumlar Vergisi rekabetine seyirci kalan Almanya da nihayet bu yarışa katılmaya karar vermiş bulunuyor. **Angela Merkel** Hükümeti Kurumlar Vergisi oranının mevcut yüzde 38.7’den yüzde 29.8’e düşürülmesi yolunda bir yasa tasarısını mart ayı ortasında Parlamentoya sunmuş bulunuyor. Bu şekilde OECD ülkeleri arasında ABD ve Japonya’dan sonra en yüksek Kurumlar Vergisini uygulamakta olan Almanya 2008 yılından itibaren Kurumlar Vergisi oranını 15 üyeli AB ortalamasına çekmiş olacak. Maliye Bakanı **Peer Steinbrück** bu vergi indirimiyle, ilk üç yıllık dönemde şirketlere yıllık 5 milyar Euro dolayında bir kaynak aktarılacağını ifade etmektedir.⁽¹⁾ Yıllık

Kurumlar Vergisi tahsilatı 30 milyar Euro düşecekse de, bunun 25 milyar Euro kısmı vergi tabanının genişletilmesi suretiyle geri kazanılacak. Tasarı şirketler için mevcut vergi muafiyetlerini kaldırarak vergi tabanını genişletirken, şirketlerin faiz giderlerini, leasing ve lisans ücretlerini vergilenebilir gelirlerinden düşürmeleri üzerine sınırlamalar getirmektedir.

Burada Hükümetin temel amacını, Almanya’da kurulu şirketlerin, vergi yükümlülüklerini düşürebilmek için düşük vergi hadlerinin uygulanmakta olduğu ülkelerde kurulu iştiraklerinden borçlanma yoluna gitme tatbikatlarının önüne geçilmesi oluşturuyor. Tasarıya göre bir şirket faiz giderlerinin en çok 1 milyon Euro tutarını matrahtan düşebilecek, bunun üstündeki kısım için, bir çok şirket, matrahtan en çok yüzde 30 oranında indirim yapabilecek. Maliye Bakanı bu önleme, şirketlerin, daha az vergi ödeme amacıyla karlarını yabancı ülkelere transfer etme girişimlerinin önüne geçmek için başvurduklarını ifade ediyor. Tasarı aynı zamanda, bir şirketin diğer bir şirketle birleşmek suretiyle, birleştiği şirketin bir önceki yılda yaptığı zararı, vergi yükümlülüğünü azaltmak amacıyla gelecekteki karından düşürebilmesi uygulamasına da son veriyor. (bilindiği gibi bu konu

halen **Petrol Ofisi A.Ş.** ile ilgili olarak ülkemizde de gündemi işgal ediyor.) Bu önlem, zarar eden bir şirketi ayağa kaldırma niyeti olmaksızın, sırf daha az vergi ödemek amacıyla zarardaki şirketi satınalma şeklinde yapılan bir suistimali önlemeye yönelik bulunuyor. Tasarı aynı zamanda firmaların yeniden yapılandırma faaliyetine girişmelerini zorlaştırırken, aynı zamanda “know how”ın yabancı ülkelere transferini de vergilendirmeyi amaçlıyor. Ayrıntılar yayınlanacak bir Kararnameyle açıklanacak olmakla beraber, bu yaklaşımın, sermaye, emek ve malların serbest dolaşımını öngören Birlik mevzuatını ihlal etmesi durumu ciddi olarak sözkonusu olacak.

Tasarı faiz giderlerinin vergi matrahından düşürülmesine kısıt getirmesi nedeniyle, özellikle borçla finanse edilen şirketlerin satın alınmasının söz konusu olduğu **private equity** (halka kapalı özel sermaye şirketleri) firmalarını da olumsuz yönde etkileyecek bir nitelik taşıyor.⁽²⁾

Tasarının Parlamentoda görüşülmesi aşamasında halen eleştiri konusu olan bazı hususların düzeltilmesi ve Almanya’nın bu vergi rekabeti yarışına sağlıklı bir biçimde girmesi bekleniliyor.

(1) (1) The Wall Street Journal, 14 Mart 2007, S. 11.

(2) (2) Financial Times, 13 Mart 2007, S. 2.

İstanbul'un uluslararası finans merkezi hayali

Yapılan araştırmalar, İstanbul'un uluslararası finans merkezi olma hedefinin hayal olarak kalmaya mahkum olduğunu gösteriyor. Ekonomik büyüklük olarak bakıldığında İstanbul'un uluslararası finans merkezi olma hedefinden ziyade bölgesel finans merkezi olmayı hedeflemesi daha doğru bir hedef olarak görülüyor. Bölgesel finans merkezi olmasının önünde bile çok sayıda engel bulunuyor.

İstanbul uluslararası finans merkezi olacak. Kulağa hoş gelen bu sözün gerçekleşmesi ise önümüzdeki 50 yılda imkansız gözüküyor. Global finans merkezi olmayı hedefleyen pek çok şehir, böyle merkezler yaratmayı amaçlayan pek çok ülke bulunuyor. Uluslararası finans merkezi olmayı başaran günümüzde iki şehir bulunuyor bunlar New York ve Londra. Finans merkezi olma yolunda uğraş veren şehirler üç kategoride değerlendiriyor ve bu kategorilerde kendi aralarında üç gruba ayrılıyor. İstanbul üçüncü kategorinin, üçüncü grubunda yer alıyor. Diğer

bir deyişle bu alanda mücadele eden şehirler arasında en alt sırada bulunuyor.

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği'nde yapmış olduğu araştırmada, İstanbul'un uluslararası Finans Merkezi olmasını zor bir ihtimal olarak görerek, bölgesel finans merkezi olmayı hedeflemesini öneriyor.

Avrupa'da yerleşik ve çeşitli alanlarda faaliyet gösteren 501 uluslararası şirketin şehir tercihlerinde İstanbul yer almadı. Avrupa'da iş yapmak için tercih edilen en iyi şehirler Londra ve Paris oldu. Bu iki şehri Frankfurt, Brüksel, Barselo-

na, Amsterdam, Madrid izledi. Bu şirketlerin önümüzdeki 5 yıl içinde genişlemeyi planladıkları şehirler sıralamasında Varşova, Prag, Moskova ilk sıralarda yer alırken, 501 şirkette sadece 4'ü önümüzdeki 5 yıl içinde İstanbul'da temsilcilik açmayı hedeflediğini açıkladı.

İstanbul'un uluslararası finans merkezi olması konusunda Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği tarafından yapılan çalışmada ise şu değerlendirme de bulunuldu:

Uluslararası finans merkezleri, dünyanın en büyük ekonomilerinde ortaya çıkmaktadır Çünkü fi-

nans sektörü, iş alemine hizmet sunmaktadır. Ekonomik canlılık neredeyse finans kurumları orada yerleşmeyi tercih etmektedir. Bu sebeple, büyük bir ekonominin içinde, büyük şirketlerin bulunduğu şehirler, finans sektörü tarafından da tercih edilmektedir. Türkiye'nin, ekonomik büyüklük olarak bakıldığında "uluslararası finans merkezi" olma hedefinden ziyade "bölgesel finans merkezi" olmayı hedeflemesi daha doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir.

Yapılan akademik çalışmalar ve uluslararası gelişmeler incelendiğinde, şehirlerin finans merkezi olmak için öncelikle genel anlamda bir "iş merkezi" haline gelmeleri gerekmektedir. Sadece finans sektörü üzerine yoğunlaşan merkezler kalıcı olmamaktadır.

Ülkemizin son yıllarda kazandığı ekonomik büyüme ve kalkınma süreci, Türkiye'nin bir iş merkezi olarak uluslararası alanda öne çıkmasını sağlamış, önemli ölçüde yabancı sermaye girişi yaşanmıştır. Ekonomik istikrar programının tevizsiz bir şekilde uygulanmaya devam etmesi, İstanbul'un finans merkezi haline gelmesine çok büyük katkı sağlayacaktır.

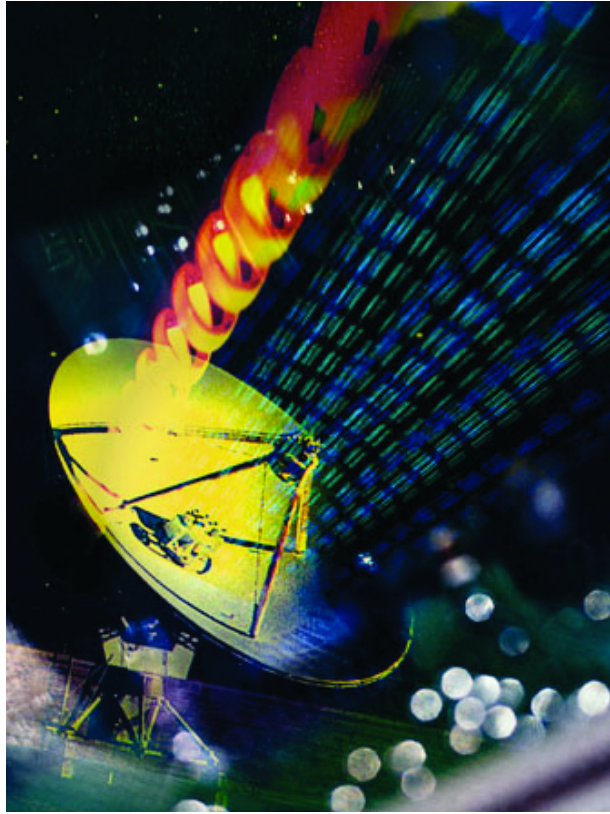
Öte yandan, finans sektörümüzün sorunlarından arınarak güçlü bir yapıya kavuşması, büyüme ve sermaye birikimi açısından bankacılık sektöründe yaşanan konsolidasyon, sektörde yapılan global yatırımlar, İstanbul'un finans merkezi olması yönünde önemli gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uluslararası yatırımlar açısından çok önemli bir faktör olması yasal altyapı konusunda da son yıllarda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Ülkemizin Avrupa Birliği üyelik sürecinde, Türk hukukunun uluslararası hukuk ile uyumunun sağlanması, kayıtlı ekonomiye geçiş,

uluslararası tahkimin ve normların benimsenmesi, Türkiye'nin Maastricht ekonomik kriterlerine uyumu ve kriterlerden bazılarını yakalamış olması fevkalade önemlidir. Kısacası, finans sektörünün yasal altyapısı uluslararası standartlarla uyumludur.

Öte yandan, siyasi iradenin, yasal düzenleyicilerin ve denetleyicilerin, iş alemi ile ve özellikle finans sektörü ile olan diyalogu, geliştirilebilecek bir faktör olarak görülmektedir. bunun için öncelikle, üst kurulların idari ve mali özerkliklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Üst kurullarda sektörün sorunlarını anlayıp çözüm üretebilecek nitelikte çalışanların istihdam edilebilmesi için, bu kurulların, çalışanlarının özlük haklarında ve performans değerlendirme sistemlerinde iyileştirme yapabilecek esnekliğe sahip olmaları gerekmektedir.

Üst kurulların özerkliğine ek olarak, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, İstanbul Altın Borsası gibi kurumların hızla özelleşmelerinin sağlanması gerekmektedir. Dünyada kamu kurumu olarak nitelenen iki borsa, İMKB ve Tahran Borsasıdır. İMKB'nin, İstanbul'un bölgesel bir finansal çekim merkezi haline gelmesinde hayati bir önemi

vardır. potansiyelini yeterince değerlendiremeyen ve verimli çalışmayan bir borsa ile İstanbul'un finans merkezi olması mümkün görülmemektedir.

İMKB, uzun süredir Avrasya Borsalar Federasyonunun başkanlığını yürütmektedir. Avrasya Borsalar Federasyonuna, Doğu Avrupa, Orta Doğu ve Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinin borsaları üyedir. İMKB, özelleşmesinin ardından, sahip olduğu konumun avantajı ile bu bölgenin doğal liderliğini üstlenebilir. Dolayısıyla, İMKB'ye özel bir önem atfedilmesi gerekmektedir.

Yasal altyapının vazgeçilmez bir parçası vergi rejimidir. Ülkemizde para ve sermaye piyasalarının vergilendirilmesinde yapılan reform, İstanbul'un finans merkezi olması açısından önemli bir adım olmuştur. Basitleştirilmiş yeni vergi sistemi, Türkiye'nin uluslararası tanıtımının bir parçası olarak kullanılmalıdır. Fakat burada, uluslararası yatırımlar açısından vergi yükünün ilk sıralarda yer almadığını hatırlatmak yararlı olacaktır. Çünkü uluslararası yatırımcılar dünyanın çeşitli yerlerindeki vergi avantajlarını etkin bir biçimde kullanabilmekte, vergi yönetimlerini uygun bir biçimde yapabilmektedirler. Vergi sisteminin istikrarı, kalıcılığı, sıklıkla değişmiyor olması, daha önemli unsurlar olarak görülmektedir.

Finans sektörü açısından, yasal alt-

yapıdan daha önemli olarak görülen bir faktör, nitelikli işgücünün varlığıdır. İşgücünün niteliğini artırmak için eğitim sisteminin, özellikle üniversite eğitiminin gözden geçirilmesi yararlı olacaktır. Genel olarak iş aleminin, özelde de finans sektörünün ihtiyaç duyduğu niteliklere sahip nesillerin yetiştirilmesi Türkiye'nin en öncelikli hedefi olmalıdır.

Türkiye'nin ve İstanbul'un, eğitim konusunda bölgesel bir merkez haline gelmesi konusunda çalışmaların başlatılması yararlı olacaktır. Diğer ülkelerdeki gençlerin lisans ve lisansüstü eğitim için Türkiye'yi tercih etmelerini sağlayacak projeler geliştirilmelidir. Böylece hem yurtdışından kaynaklanan, hem yurtdışından gelen yetişmiş bir işgücü havuzu oluşturulabilecektir. Doğal olarak bu projelerin sonuçları uzun vadede alınabilecektir.

İstanbul, altyapı kriterleri açısından değerlendirildiğinde, özellikle kentleşme, altyapı, çevre ve güvenlik sorunlarına bulunacak çözümler, kentsel dönüşüm projeleri, İstanbul'un bir kültür ve finans merkezi haline gelmesine katkıda bulunacaktır.

İstanbul, tarihi, kültürel ve coğrafi konumu ile bir dünya şehridir. Aynı zamanda Türkiye'nin ekonomi ve finans merkezidir. Bununla beraber, bölgesel bir finans merkezi haline gelebilecek potansiyeli mevcuttur. Fakat, başka merkezle-

rin de aynı unvan için rekabet içinde oldukları bir ortamda yapılması gerekenler, çok geniş bir perspektifle ve bütünlüklü bir yaklaşım içinde ele alınmalıdır.

Unutulmamalıdır ki, finans merkezi olma hedefi doğrultusunda yapılacak olan küçük hatalar dahi, bu unvanın kolaylıkla yitirilmesine yol açabilmektedir. Dolayısıyla başarısızlığın maliyeti yüksektir. Diğer ülkelerde yaşanan tecrübeler bu konuda yol göstericidir. Japonya'nın dünyanın ikinci büyük ekonomisi olmasına rağmen, Tokyo'nun "uluslararası finans merkezi" olarak nitelendirilmemesi yeterli bir göstergedir.

Bu nedenle İstanbul'un finans merkezi haline getirilmesi projesi, sadece bir bakanlığın, bir kurumun işi değildir. İçinde İstanbul Büyükşehir Belediyesinin de bulunacağı kamu kurum ve kuruluşlarıyla, özel sektör kuruluşlarından oluşan bir "İstanbul Finans Merkezi" platformu kurulması yararlı olacaktır. Platformun, global şehirler ve finans merkezlerine kıyasla İstanbul'un mevcut konumunu doğru belirlemek ve bölgesel bir finans merkezi haline gelmesi için gereken süreci doğru çizmek amacıyla çalışmalar yapması, öneriler geliştirmesi öngörülmektedir. Platformun çalışmaları, uzun vadeli bir perspektifle, ulusal bir politika haline getirilerek uygulamaya konulmalıdır.

Kapitalizmin yeni kuralları

Halka kapalı özel sermaye şirketleri

Geçtiğimiz yıl Amerika ve Avrupa’da halka kapalı (özel) sermaye tarafından, genellikle hisseleri borsada işlem gören halka açık şirketlerin alınması şeklinde cereyan eden satınalmaların toplam mali tutarı 440 milyar dolara ulaştı.

Çoğu kez borçlanmak suretiyle satın alınan şirketlerin çapı giderek büyüyor. Şubat ayı içinde Amerika’nın en büyük ticari gayrimenkul sahibi olan Equity Office Properties (EOP) şirketi, başta gelen özel sermaye teşebbüslerinden biri olan The Blackstone Group tarafından, borçları dahil 38.9 milyar dolar bedelle satın alındı. ABD’nde bir hastane zinciri olan HCA şirketinin 33 milyar dolara satın alınmasından sonra EOP’nin 38.9 milyar dolar bedelle satın alınması, bu güne kadar bir özel sermaye grubu tarafın-

dan borç temini suretiyle gerçekleştirilmiş olan rekor büyüklükteki satınalmayı oluşturuyor.

Private Equity – özel sermaye – yatırılan sermayenin halka açık bir sermaye piyasasında işlem görmediği sermaye yatırımlarını ifade etmek için kullanılan bir genel terim. Özel sermaye yatırımlarının, borçlanma suretiyle gerçekleştirilen satınalmalar (leveraged buyout), risk sermayesi (venture capital), büyüme sermayesi (growth capital) vb. türleri bulunuyor. Özel sermayeler bir borsaya kote edilmedikleri için bunların sahipleri yatırdıkları ser-

mayeyi satmak istediklerinde bir alıcı bulmaları gerekiyor Şirketler tarafından özel sermaye satışı, sermaye temini amacıyla, “özel sunum” – private offering – adı altında yapılabildiği gibi, ufak yatırımcıların birikimlerini bir sermaye havuzu halinde toplayan özel sermaye fonlarına satış şeklinde de gerçekleştirilebiliyor.

Başka türlü yapılanmalar mevcutsa da, genelde özel sermaye fonları genel ortak (general partner) olarak hareket eden bir özel sermaye firması tarafından kontrol edilen bir limited ortaklık olarak teşkilat-

lanıyorlar. Özel sermaye fonları (fon), emeklilik fonları, finansal kurumlar veya zengin bireysel yatırımcılar gibi belirli niteliklere sahip yatırımcılardan, onlar hesabına belirli tutarda yatırım yapmak üzere taahhüt temin ediyorlar. Bu şekilde bu yatırımcılar fonun sınırlı sorumlu pasif ortakları haline geliyorlar ve genel ortağın uygun bir yatırım alanı bulması durumunda, bu genel ortak, her bir sınırlı sorumlu ortaktan, taahhütte bulunduğu oranda özel sermaye ödentisi “çağrı”sı yapma yetkisine sahip bulunuyor. Tüm yatırım kararları, aynı zamanda fonun yatırımlarını da (genellikle portföy olarak atıfta bulunuluyor) yöneten genel ortak tarafından alınıyor Genel ortaklara fonun toplam özel sermayesinin belirli bir oranında yönetim ücreti ödeniliyor. Genellikle genel ortak taahhüt edilen sermayenin yüzde 2’si kadar bir yönetim ücreti alıyor, ayrıca kendisine hedef olarak alınan karlılık oranının üstündeki tutarın yüzde 20’si kadar bir ek ödeme yapıyor.⁽¹⁾

Tüm dünyada yatırımcıların başta gelen takıntısı yatırdıkları paranın getiri düzeyi olduğu için özel sermaye şirketlerine yatırılan toplam paranın boyutuyla pek ilgilenmiyorlar. Şu anda yaklaşık 500 milyar dolarlık bir portföyü yönetmekte olan 2700 kadar özel sermaye firması bulunuyor.⁽²⁾ 80’li yıllar da borçlanma suretiyle satınalma

olarak bilinen özel sermaye işlemlerindeki bir patlamaya sahne olmuştu. Ancak bu hareket şiddetli ve içinden çıkılması güç bir biçimde sona erdi. Satınalma firmaları bazı satınalma işlemlerinde olması gerekenden fazla tutarda alım bedeli ödemiş olduklarını fark ettiler, kredi muslukları kurudu ve bazı başta gelen finansörler (“süprüntü bono kralı” Michael Milken gibi) kendilerini hapiste buldular.

Özel sermaye firmaları konusunda aykırı görüşler ortaya konuluyor. Hisse senetleri borsada işlem gören halka açık bir çok büyük şirketin özel sermaye kuruluşları tarafından satın alınıp kapatılması, bu iki tür yönetim tarzının olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde yoğun bir tartışma ortamını beraberinde getirdi. Şüphesiz ihmal ve gevşeklik nedeniyle güçlerini yitiren bazı şirketlerin özel sermaye firmaları tarafından satın alınmalarını takiben, bunlara finansal disiplin ve yönetim becerileri getirmiş olmaları, bu şirketlerin değerlerini önemli ölçüde arttırdı. Ancak Amerika’da yapılan akademik araştırmalar halka açık şirketlerle özel sermaye şirketleri arasında işaret edilebilecek başlıca farkın borçluluk (kredi kullanımı - leverage) oranı olduğunu göstermektedir. Eğer borçluluk oranının eşitlendiği varsayılırsa, bu satınalma firmalarından çoğunun 80’li ve 90’lı yıllarda, halka açık şirketlere göre da-

ha az başarılı bir icraat ortaya koymuş oldukları sonucuna varılmaktadır. Citigroup tarafından Kasım 2006’da yayınlanmış olan bir çalışmada bu tezi desteklemektedir.⁽³⁾

Ancak bazılarının iddia ettiği gibi özel sermaye firmalarının getirdiği avantaj tümüyle faiz harcamalarının vergi matrahından düşürülebilmesinde yatmıyor. Halka açık veya özel sermaye tarafından satın alınmış olsun, hangi şirket karışık, birbirinden habersiz bir hissedarlar grubuna dert anlatmak yerine, faaliyetler konusunda iyice bilgilendirilmiş bir hissedarın, hissedarlar ile yönetim arasında üzerinde anlaşmaya varılmış bir değer arttırma planının ve dikkatlerini işi daha ileri noktalara götürme üzerine odaklamış yönetim kurulu üyelerinin getireceği olumlu etkilerden istifade etmez ? Böyle bir yönetim tarzı özellikle işletmenin köklü bir değişiklik ihtiyacı içinde bulunduğu durumlarda önemli katkı sağlayacaktır. Özel sermaye şirketi modeli, sahip olduğu stratejik seçenekleri piyasa tarafından yeterince değerlendirilememiş olan şirketlerde özellikle çok iyi sonuçlar verebilir.

Başlangıçta geleneksel olarak finansörleri tarafından yönetilen özel sermaye şirketleri artık geçmişte büyük şirketleri başarıyla yönetmiş olan kişileri de ortak olarak bünyelerine alıyorlar. Bu kişiler arasında General Electric şirketinin başkanı Jack Welch ve

IBM'in başkanı Lou Gerstner sayılabilir. Diğer taraftan özel sermaye şirketlerinin portföyünde bulunan firmalar halka açık şirketlerin tabi olduğu örneğin Sarbanes – Oxley yasası gibi sıkı mevzuata da tabi değiller. Özellikle karlarında bir düşme olduğu zaman basın ilgi odağı olma gibi bir durumdan kaçınma olanakları daha geniş. Halka açık şirketlerle kıyaslandığında bağımsız yöneticileri mükafatlandırmakta daha cömert davranabiliyorlar ancak hatalı davranışları da anında cezalandırabiliyorlar. Çok yetenekli yöneticilerin zengin olmak için risk almaktan çekinmeyen kimseler olduğu dikkate alınır sa, bunların giderek özel sermaye şirketlerine yönelme eğilimi daha iyi anlaşılabilir.

Hisseleri borsada işlem gören şirketlerin satın alınıp özel sermaye firmalarının portföyleri arasına katılması şeklindeki eğilim bazı hükümetleri, politikacıları ve işçi sendikalarını rahatsız ediyor Danimarka hükümeti aşırı biçimde borçlanan firmaları cezalandırmayı amaçlayan bir yasa teklifi hazırladı. Fransa'da başkan adayını Nicholas Sarkozy borçlanarak şirket satın alınmasına karşı olduğunu açıkladı. İngiltere'de büyük bir sendika, özel sermaye tarafından satın alın-

masını takiben yapılan yeniden yapılandırma çalışanlardan bir bölümünün iş akdi feshedildiği için özel sermaye şirketlerine karşı çıkıyor.⁽⁴⁾ Ama bu çabalar pek etkili bir sonuç yaratmıyor. Avrupa'da bile bir çok hükümet özel sermaye firmalarını ve risk sermayesini ülkelerine çekmek için vergi yasalarını ve yasal mevzuatı daha çekici hale getirme çabası içindeler. Bazı piyasalarda kurumsal yatırımcıların fonlarını özel sermaye şirketlerine yatırılabilmelerinin daha kolay hale getirilmesi çok büyük önem taşıyor. Zira bu piyasada özel sermaye yatırımlarına yönelen paranın dörtte birinden fazlası emeklilik fonlarından ve beşte birinden fazlası da sigorta şirketlerinden geliyor. Örneğin İrlanda bu tür yatırımları özendirmek için emeklilik fonları ve sigorta mevzuatını değiştirme konusunda çok hızlı davrandı. Buna ek olarak araştırma-geliştirme faaliyetleri için (risk sermayesi için çok önemli) mali teşvikler getirdi ve Avrupa'daki en düşük kurumlar vergisi oranını uyguluyor Fransa da vergi ve yasal mevzuatı özel sermaye ve risk sermayesi için uygun hale getirmekte başta gelen ülkeler arasında yer alıyor Hükümetleri böyle davranmaya iten bir önemli etken de emeklilik

fonlarının, gelecekteki yükümlülüklerini karşılayabilmek için uzun vadeli gelirlerini arttıracak şekilde yatırım yapma mecburiyetinde olmaları.

Özel sermaye şirketleri açısından bu günkü likidite bolluğunun devam etmesi büyük önem taşıyor. Ancak kredi piyasalarında finansörlerin borç verme hususunda bu gün sergiledikleri hevesi kaybetmeleri olasılığı düşük gözüküyor Ama bir gün bu kaynak kurursa ve kredi koşulları ağırlaşır sa bu gelişmeden özel sermaye şirketlerinin büyük bir darbe yemeleri kaçınılmaz olacak. Bu şirketler için dikkatle izlenmesi gereken bir diğer husus ta halka açık şirketlerin, hissedarların baskısıyla özel sermaye şirketleriyle masaya otururken fiyatlarını yüksek tutmaları.

Görünen o ki, bir büyük özel sermaye şirketinin stratejik bir hata sonucu varlığının önemli bir bölümünü kaybetmesi gibi bir durumla karşılaşmadığı ve mevcut küresel likidite bolluğu sürdüğü sürece, halka açık şirketlerin yetenekli ve risk almayı seven başarılı yöneticiler tarafından satın alınarak özel teşebbüs portföyleri arasında yer alması eğilimi sürecektir.

(1) www.chinadaily.com.cn/bizchina/2006-10/19/content_711681.htm

(2) The Economist, 10-16 şubat, S. 74.

(3) Financial Times, 16 Şubat 2007, S. 13.

(4) The economist, Şubat 17-23, S. 74.

Finans ve reel sektör birlikteliği

Akademik çevreler yıllardır finans sektörü ile reel sektörü karşılaştıran çalışmalar yaptılar. Ancak son yıllarda iki sektörün ortaklaşa gelişmelerinin ekonomik büyümeye katkısı konusu önem kazanmaya başladı. Finans ve reel sektörün ortak işbirliği içinde gerçekleştireceği gelişim ekonomik büyümenin ivmesini oluşturuyor.

Avrupa Birliği'nde Finansal entegrasyon, finansal kalkınma ve büyüme konulu IMF-Bruegel ortak konferansına katılan Avrupa Birliği Ekonomik ve Parasal Birlik Komiseri Joaquín Almunia, bu konunun özellikle birkaç yıldır önem kazandığını belirterek üç başlık altına topladığı görüşlerini sundu.

AB ekonomisinin finansal entegrasyonu ve performansı

Finansal gelişmeyi uzun dönem ekonomik performans artışlarına bağlayan büyük bir teorik ve deneysel bulgu bulunmaktadır. Bu bağ, finansal sektörün ekonomideki kilit rolü dikkate alındığında şartıcı değildir. Finansal kaynakların ve riskin zaman ve mekan içerisinde açıkça tahsis edilmesi ile fi-

nansal sektör, reel sektörün faaliyetlerini en uygun şekilde genişletmesine ve geliştirmesine izin verdi.

AB bağlamında sözde “finans-büyüme ilişkisi” değerlendirildiğinde bir dizi spesifik sonuç ortaya çıkmaktadır.

İlk olarak, finansal entegrasyon kendi içerisinde bir amaç değildir. Finansal entegrasyondan kaynaklanan olumlu etkilerinin daha geniş bir perspektiften görülmesi gerektiği açıktır. Bir bütün olarak AB içinde finansal gelişmenin teşvik edilmesi daha büyük bir amaçtır. Bu amaç, reel sektörün üretim potansiyelinin desteklenmesinin ve yüksek oranlı sürdürülebilir ekonomik büyüme ve refah yaratımının desteklenmesinin bir önkoşuludur.

İkinci olarak, AB finansal entegrasyonunun faydaları ve zararları üzerinde yapılan tartışmanın sağlam bir temelde yürütülmesi gerekmektedir. Avrupa Komisyonu tarafından şimdiye kadar alınan önlemlere rağmen pek çok Üye Devletin finansal piyasaları oldukça gelişmiştir. Bu nedenle finansal entegrasyonun faydalarının değerlendirilmesinde gerçekçi olunmalıdır. Gerçekten yerine getirilemeyecek beklentileri yükseltmek boşunadır.

Üçüncü olarak, finansal entegrasyon süreci AB içindeki yapısal reform bağlamında değerlendirilmelidir. Tek bir finansal piyasadan elde edilen verimliliğin ekonominin diğer sektörlerinde paralel artışların yokluğunda gelişmiş ekonomik performansa dönüştürülmesi pek olası değildir. Özellikle, AB eko-

nomisinin üretkenliğinin ARGE alanında özel yatırımın artırılması, daha esnek ve adapte edilebilir iş-gücü, risk alma teşviklerinin artırılması ve mamul ve finansal olmayan hizmet piyasalarının daha fazla entegre edilmesi ile genişletilmesi gerekmektedir. Daha dinamik bir Avrupa hedefinin gerçekleştirilmesinde sadece finansal entegrasyonun yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Finansal entegrasyonun büyüme üzerindeki etkisine ilişkin olarak kesin sonuçlar bulunmazken gene de yeterli finansal gelişme yüksek oranlı ekonomik büyümenin desteklenmesi için esas koşuldur. Bu, 1980'lerin ortalarından beri AB finansal entegrasyon sürecini destekleyen temel gerektir.

Finansal entegrasyonun ivme kazanması

Bu gelişmelerden ilkinin euronun kullanılmaya başlaması oluşturmaktadır. Euro bölgesinde finansal işlemlerde farklı para kurlarına bakılması ihtiyacının kaldırılması ile finansal işlem maliyetleri daha düşük hale gelmiş ve sınır ötesi finansal hizmetler talebi artış göstermiştir. Bu yolla euronun daha fazla bütünleşmiş bir AB finansal sistemine doğrudan katkıda bulunduğu düşünülmektedir.

AB finansal sistemi için ortak bir düzenleyici çerçevenin oluşturulmasını amaçlayan 1999'da kabul edilen Finansal Hizmetler Faaliyet Planı (FSAP) diğer önemli gelişmedir. FSAP tek bir finansal hizmet piyasasının oluşturulmasında gereken tüm yapıları kapsamaktadır.

Euro ve FSAP'nin uygulanması bir takım soruları da ortaya çıkarmaktadır. AB finansal sistemin entegrasyonu ile ilgili durum nasıl değerlendirilebilir ve bu entegrasyon büyüme artışına nasıl katkıda bulunabilir?

Fiyat uyumu ve yatırımcı farklılaşması açısından ilk soru AB finansal sisteminin geçen 10 yıl içerisinde daha fazla entegre olduğunu nispeten teyit etmektedir. Ancak entegrasyonun farklı piyasa kesimleri karşısında düzensiz ilerleme kaydettiği açıktır. Entegrasyonun ilerleme hızı, inter-bank mevduatları ve vadeli işlemleri gibi finansal araçlar söz konusu olduğunda, kabul edilmiş tanımlamalar, ortak teamüller ve ortak altyapılar ile daha da hızlanmıştır. Bunun aksine ilerleme, ulusal düzenleyiciler, piyasalar teamülleri, vergileme ve yasal çerçevelerden daha fazla etkilenen hisse senetleri gibi enstrümanlar için daha yavaştır.

Bir sonraki soru finansal entegrasyondaki bu gelişmenin AB ekonomisinde nasıl yansıtıldığıdır. Bu konuyla ilgili kesin sonuçlara varmak için henüz çok erken. Fakat Komisyon pek çok durum için euronun finansal piyasalara etkisini gözden geçirmiştir ve yakında FSAP'nin çapraz değerlendirmesine başlayacaktır. Bu gibi AB politik girişimlerinin etkisini küreselleşme, bilgi teknolojisinde ilerleme ve finansal yenilik gibi diğer faktörlerin etkilerinden ayırmak zordur. Fakat, finansal piyasaların Avrupa'da 1999'dan bu yana önemli değişikliğe uğradığı açıktır; ve şimdiye kadar gerçekleşen fi-

nansal entegrasyonun olumlu olduğunu düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra daha fazla entegrasyon sağlamak için finansal istikrarın korunmasına ve Avrupa Ekonomik ve Parasal Birliği (EMU) işleyişinin geliştirilmesine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Entegrasyon ve AB finansal sisteminin istikrarı

Daha büyük ölçekte entegre olmuş AB finansal piyasalarının, dış şoklara karşı esnekliğinin artmasına yardımcı olması gerekmektedir. Finansal entegrasyon, Üye Devletlerdeki finansal aktörler arasında artan sınır ötesi bağları göstermektedir. Bu bağlar herhangi bir Üye Devleti etkileyecek dış şokları veya bir üye devletten kaynaklanan şokların yayılmasını kolaylaştıracaktır.

Bu gelişmelere cevap olarak Avrupa, hem Avrupa'da hem de ABD gibi diğer kilit uluslararası aktörler ile ilgili olarak düzenleme ve denetlemenin yakınsamasını teşvik etmek amacıyla son on yılda önemli çabalar sarf etmiştir. FSAP ve Lamfalussy sürecinin bu bağlamda önemli rol oynadığı ve oynamaya devam edeceği düşünülmektedir. Bu gelişmelere rağmen AB istikrarının korunmasına yönelik yapılan düzenlemeler çoğunlukla ulusal temele dayanmaktadır. Bu nedenle AB denetim çerçevesi alanındaki ilerleme hızının değişen ekonomik ve finansal çevreye uyumlu hale getirilmesi için hızlandırılması esastır.

Üye devletler sınır ötesinde faaliyet gösteren benzer finansal kuruluşla-

rın risklerini paylaşabilirler, fakat denetimin yeterli boyutta etkin yürütülmesini sağlayan ve finansal kuruluşlardan kaynaklanan herhangi bir sorunun sonuçlarının paylaşılmasını amaçlayan uygun bir düzenleme yoktur. Risklerin belirtilmesi daha büyük çapta önlemin alınmasını gerektirecektir

Finansal istikrar düzenlemeleri alanında, ulusal denetim mercileri ve hükümetlerin, sınır ötesi finansal kriz durumunda diğer ülkelerde meydana gelen faaliyetlerden etkilene olasılığını kabul etmeleri gerekmektedir. Bu durumu kabul etmeden, ilgili mercilerin teşvik edici yapılarının benzersiz bir ulusal yönetim tarafından yeniden nasıl düzenleneceğini görmesi önemlidir.

AB denetim düzenlemelerinin etkin hale getirilmesinin finansal sanayi içerisine yerleştirme baskısı bulunmaktadır. Lamfalussy çerçevesi gibi pek çok adım atılmasına rağmen uygulamada bir dizi problem çözümsüz kalmıştır. Bu nedenle daha fazla adım atılması gerektiği düşünülmektedir. Aksi halde AB finansal sistemi içerisinde özel ve kamu sektörü aktörleri arasında entegrasyona yönelik olarak farklı ilerleme yolları hem etkin kazançları sınırlayacak hem de sistemli istikrarın sağlanmasında kapasite ile ilgili sonuçlara sahip olacak.

Euro bölgesinde finansal entegrasyon ve düzenlemeler

Daha önce de belirtildiği üzere euroya geçiş finansal entegrasyonun sağlanmasında güçlü bir dürtüdür. Ancak euro ve finansal entegras-

yon arasındaki ilişki simbiyotiktir. Para kuru riskini ortadan kaldıracak euroya ihtiyaç duyan finansal entegrasyon süreci gibi, EMU'nun (Ekonomik ve Parasal Birlik) pürüzsüz işleyişi, bütünleşmiş bir finansal sistem tarafından desteklenen tek bir para kuru olarak euroya önemli ölçüde dayanmaktadır.

Euro bölgesinde yapılan ekonomik düzenlemelerde finansal sistemin gerçek ve potansiyel rolü ile ilgili olarak ortaya çıkan pek çok görünüm bulunmaktadır. Ulusal döviz kuru oranları ve para politikalarının yokluğu durumunda, sınır ötesi finans akışları Üye Devlet düzeyinde üretimin dengelenmesinde önemli rol oynayabilir. Sınır ötesi finans akışları bu rolü ekonomik kuruluşlar için sorunsuz tüketim ve yatırım fırsatlarını genişleterek gerçekleştirecektir. Üretimi dengeleme rolü, sınır ötesi işgücü hareketinin sınırlanması eğiliminin bulunması ve ücretlerin esnekliğin bulunmaması bağlamında daha da önemli hale gelmektedir. Sınır ötesi finansal akışlara erişimin sınırlandırıldığı bölünmüş bir finansal piyasa çevresinde, bir uçtan diğer uca bütün euro bölgesinde ekonomik üretimde daha büyük kararsızlık olacaktır. Böyle bir kararsızlık tek para politikasının yürütülmesini zorlaştıracak ve EMU'nun işleyişine bir yük getirecektir.

Finansal entegrasyonda ilerleme sağlanması sadece euro bölgesinin değil tüm AB'nin sorunudur. Burada belirtilmesi gerektiği düşünülen önemli mesaj, finansal entegrasyondan Euro bölgesindeki Üye

Devletlerin euro bölgesi dışındaki üye ülkelerden çok daha fazla kazanç elde edeceğidir. Bu durum euro bölgesinde dışında yer alan Üye Devletlerin finansal entegrasyon konusunda kendi halinde bırakılacağı anlamına gelmemektedir. Euro ile yapılan pek çok finansal işlemin euro bölgesi dışında yürütülmesi söz konusu olduğunda bu durumun çok az anlamı olacaktır. Aksine, bu durumun euro bölgesindeki Üye Devletlerin bir bütün olarak AB içinde bütünleşmiş bir finansal piyasa yaratma çabalarının öncüsü olmalarına sebep oluşturduğu düşünülmektedir. Çelişkili bir biçimde bu durum her zaman AB finansal entegrasyon sürecinin gerçeği değildir.

Buna ek olarak, finansal entegrasyondan elde edilecek istikrarlı avantajlara, aksi takdirde ekonomik ve finansal dengesizliklerin artmasını desteleyecek ve canlanma-kriz senaryolarının oluşturulması riskini taşıyacak ekonomik katılımın kaldırılması eşlik etmek zorundadır. Kısaca euro bölgesindeki Üye Devletlerin yapısal reformun öncüsü olmasının da gerektiği düşünülmektedir.

Finansal gelişme ve ekonomik performans arasındaki ilişki yaklaşık 20 yıldır yapılan akademik araştırmanın konusudur. Bu araştırma, finansal ve reel sektör arasındaki ilişkinin daha fazla anlaşılmasına yardımcı olmakta ve finansal kalkınmanın gerçekten başarılı bir ekonomide önemli bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

İşsizler yaşlandı

Dünyanın ve özellikle Türkiye'nin en temel sorunlarının başında işsizlik geliyor. TEPAV tarafından yapılan bir araştırma işsizlik sorununun farklı bir boyutuna dikkat çekti. İşsizliğin önemli ölçüde artmış olmasının yanında, işsizler arasında 35-54 yaş grubunun hem payı hem de mutlak sayısı artış gösterdi. Bu kategori toplumun en sorunlu kesimini oluşturabilecek nitelikte.

Politikacısından, sanayici-sine, işçisinden öğrenci-sine toplumun tüm kesimlerinin hem fikir olduğu konularının başında işsizlik sorunun en temel konu olarak görülüyor. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)'ın yaptığı bir çalışma bu sorunun farklı bir boyutunu gündeme getirdi. TEPAV'dan, Esen Çağlar, Ozan Acar, Haki Pamuk tarafından yapılan araştırmada 35-54 yaş arası işsizlere ilişkin çarpıcı rakamlar ve sonuçlar ortaya koydu.

TEPAV'ın araştırması şöyle; 2001 krizinden günümüze Türkiye

ekonomisinde iki önemli yapı değişikliği birlikte yaşandı. Bir yandan makroekonomik ortam görece olarak daha istikrarlı hale gelirken, öte yandan ekonomimizin üretim yapısında, küresel ekonomiye entegrasyonun ve teknolojik gelişmelerin hızlanmasıyla birlikte önemli değişiklikler gözlemlenmektedir. Ekonomik ortamdaki ve üretim yapısındaki bu değişikliklerin, işgücü piyasalarına yansımalarının olması kaçınılmazdır.

Türkiye'de son dönemde işsizlik artmakla kalmamış; aynı zamanda işsizlerin yaşında önemli bir

artış yaşandı. Çok sayıda unsur içinde barındıran istihdam ve işsizlik dinamikleri için kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Ancak ilk bakışta işsizlikle ilgili çok çarpıcı bir niteliksel değişikliğin yaşandığı gözlenmektedir. Orta yaşlılar arasındaki işsizlik, diğer yaş gruplarına kıyasla daha hızlı artmakta. Türk ekonomisi, ağır sosyal etkileri olabilecek böyle bir eğilimle ilk defa karşılaşmakta.

İstikrarlı büyüme döneminin başında gençlerin işsizliği ön plandayken, dönemin devamında orta yaşlılar arasında işsizlik yaygın-

laşmakta. Türkiye’de 1996-2006 arası dönemde, işsizlerin sayısı yaklaşık bir milyon kişi artarak, 1,5 milyondan 2,4 milyona ulaştı. İşsizliğin önemli ölçüde artmış olmasının yanında, işsizler arasında 35-54 yaş grubunun hem payı hem de mutlak sayısı artış gösterdi. 1996-2006 arası dönemde, genel işsizlik 1,63 kat artarken, gö-reli olarak en büyük artış 2,68 kat ile 35-54 yaş grubunda yaşandı. Daha genç yaş gruplarında, işsizlik artışının daha düşük olduğu görülmekte.

Değişik yaş gruplarının, toplam işsizler içindeki payında önemli değişimler gözlenmekte. Bu pay-

lardaki değişimler işsizliğin yapısının değişmekte olduğuna dair tespiti doğrular niteliktedir. 1996 yılında, en büyük işsiz grubu yüzde 33 payla 20-24 yaş grubuyken, 2006’da en büyük pay yüzde 36 ile 25-34 yaş grubunda oldu. 35-54 yaş grubunun toplam işsizler içindeki payı ise 1996’daki yüzde 16 düzeyinden 2006’da yüzde 27’ye yükseldi. 2005’den 2006’ya 34 yaştan daha genç kesimde mutlak işsiz sayısı düşerken, 35 yaş ve üstünde ise işsizlerin sayısının artmış olması dikkat çekici bir eğilim olarak görüldü.

35-54 yaş grubundaki işsizlerin işlerini kaybetmeden önce çalış-

tıkları iktisadi faaliyet koluna göre dağılımlarına bakıldığında, yüzde 67’lik (440 bin kişi) bir bölümün işsiz kalmadan önce inşaat ve hizmetler sektöründe istihdam edildiği anlaşılmakta. İşsiz kalmadan önce imalat sanayi sektöründe çalışanların bu yaş grubundaki oranı ise yüzde 20’ler (131 bin kişi) civarında. Köyden kente göçün yoğun bir şekilde yaşandığı Türkiye’de 35-54 yaş grubundaki işsizlerin sadece yüzde 10’unu (65 bin kişi) daha önce tarım kesiminde istihdam edilenler oluşturmakta. Bu veriler, değişen işsizlik dinamiklerinin tek başına tarım kesimi istihdamında

ki azalışla açıklanmasının mümkün olmadığını, diğer sektörlerde yaşanan gelişmelerle de yakından ilgili olduğunu göstermekte.

Eğitim seviyesine göre işsizlerin dağılımına bakıldığında ise 35-54 yaş grubundaki işsizlerin yüzde 69'unun (454 bin kişi) ilkökul veya altı eğitim seviyesinde olduğu görülmekte. İşini kaybetmeden önce tarım kesiminde çalışan ve bugün işsiz olanların söz konusu yaş grubundaki işsizlerin yüzde 10'u (65 bin kişi) olduğu düşünüldüğünde daha önce sanayi veya hizmetler kesiminde çalışan işsizlerin de ciddi bir bölümünün ilkökul veya altı eğitim seviyesinde olduğu anlaşılmakta.

Yaş gruplarının paylarında kayda değer değişiklikler görülmesi, işsizliğin arkasındaki nedenlerle ekonominin üretim yapısındaki değişimler arasında önemli bağlantılar olabileceğine işaret etmektedir. Benzer eğilimler, küresel ekonomiye entegrasyonunu hızlandıran ve üretiminin teknolojik yapısını değiştiren başka ülkelerde de görülmekte. Örneğin, 1990'larda bilgi iletişim teknolojileri kullanımının hızla arttığı ABD ekonomisinde aynı dönemde işsizliğin yapısında önemli niteliksel değişimler yaşanmış.

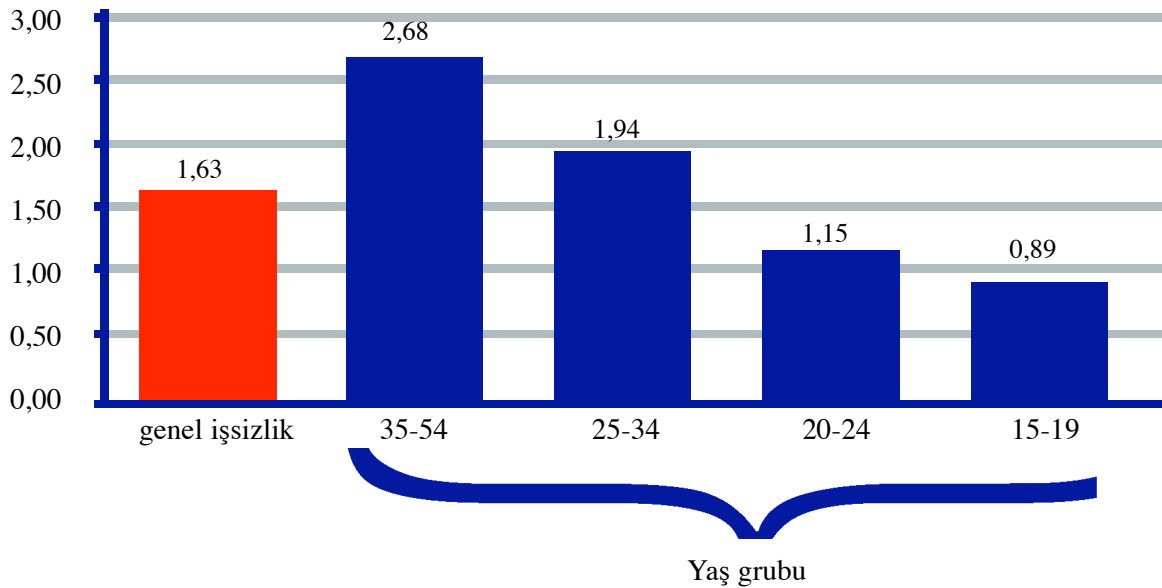
Türkiye ekonomisinin küresel ekonomiye intibak biçiminin ve ekonomide yaşanan dönüşümün, istihdam piyasasına ve işsizliğin

yapısına etkilerinin nasıl olduğunu belirlemek için daha derin analizlere ihtiyaç bulunmaktadır. Ancak, ilk gözlemler bu ilişkinin güçlü olduğuna işaret etmektedir.

Ekonomik performans açısından yaklaşıldığında, işsizlerin işgücü içindeki oranı önemli bir gösterges olsa da; toplumsal huzur açısından bakıldığında temel göstergesi bir toplumdaki işsizlerin mutlak sayısıdır 35-54 yaş grubundaki işsizlerin sayısının,

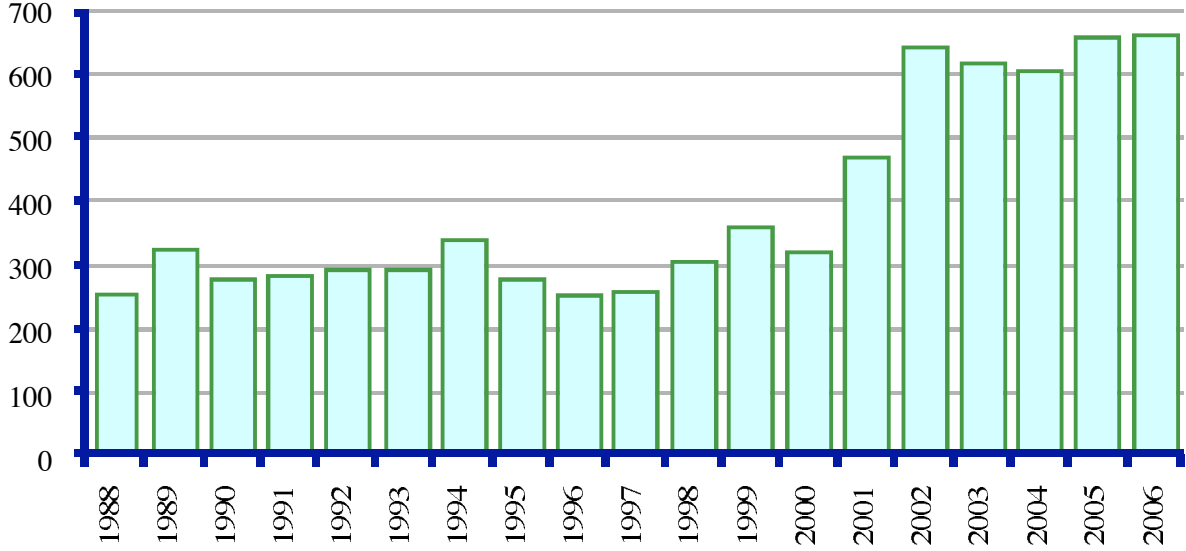
1988-1996 arası dönemde ortalama 280 bin düzeyinden, 2006 yılında 661 bin kişiye yükselmiş olması kaygı vericidir. Daha genç yaş gruplarındaki işsizlerin aile desteği ile yaşamlarını sürdürebil-

Şekil 1 : 1996-2006 arasında yaş gruplarına göre işsizlik kaç kat arttı?
(2006'daki işsiz sayısı / 1996'daki işsiz sayısı)

Kaynak : TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi

Şekil 2 : 35-54 yaş grubundaki işsiz sayısının zaman içindeki seyri
bin kişi, 1988-2006

Kaynak : TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi

me ihtimalleri varken, 35-54 yaş grubundaki işsizlerin ailelerinin geçiminden başlıca sorumlu kişiler olması kuvvetle muhtemeldir. Bu kesimdeki işsizlik oranının yüksek miktarda olmasının kritik siyasi ve sosyal yan etkilerinin olması kaçınılmazdır. Bu kesimden gelecek olan tepkilerin siyasi sonuçları ise herhangi bir yapısal uyum programının sürdürülebilirliğini engelleyebilecektir.

Türkiye’de bazı sektörler hızlı bir şekilde büyüyebilirken, geleneksel sektörlerimizde veya verimliliğini yeterince arttıramayan bazı sektörlerde hızlı bir düşüş yaşanmaktadır. Kazananlarla kaybedenlerin bir arada olduğu bir ortamda, Türkiye’nin büyümesini

sürdürebilmesi için tempolu büyüyeblen kesimlerin hızını kesmemesi; ancak aynı zamanda da istihdam yaratma performanslarında sorunlar yaşanan sektörlerde destek olmanın yaratıcı yollarının bulunması gerekmektedir.

Popülizme fırsat vermeyerek ve mali disiplini koruyarak, kısa vadede toplumun umutsuz kesimlerini mutlu edebilmek kolay olmasa bile geniş kesimlerin geleceğe yönelik beklentilerini daha olumlu kılmak mümkün olabilir. Bu bağlamda, işsiz kalan kesimlerin yeniden ve daha verimli biçimde ekonomiye geri kazandırılması için mekanizmaların acil olarak tasarlanması ve hayata geçirilmesi ekonomi politikalarının önce-

likleri arasında olmalıdır. Aksi takdirde, artan siyasi risk nedeniyle Türkiye ekonomisinin rekabet gücünü arttırmak ve yatırım iklimini düzeltmek için gereken yapısal reform programının uygulanabilme imkânı giderek kısıtlanacaktır.

İşgücünün daha genç kesimlerine göre, en az 10 sene iş tecrübesine sahip olan 650 bin kişinin yeniden ekonomiye kazandırılması için uygulanacak politikalarla, daha genç kesimin istihdamına yönelik politikalar arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu politikaların tasarlanabilmesi için daha derin analizlere ihtiyaç vardır.

Sosyal güvenlikte İsveç modeli

Tüm ülkeler, sosyal güvenlik sisteminin giderek ağırlaşan yükü karşısında yeni arayışlara yöneldi. Sosyal güvenlik sisteminin getirdiği yük ülkeleri İsveç sistemini benimsemeye zorluyor. Emeklilik aylıklarını kişinin çalıştığı dönemdeki gelir düzeyi ve beklenen yaşam süreci ile ilişkilendiren İsveç sosyal güvenlik sistemi şimdiden bir çok ülkeye örnek oldu.

Ülkemizde pek az bir kesimi dışında emekliler yaşlılık dönemlerinde, kendilerine kabul edilebilir bir refah düzeyi sağlayacak emekli aylığı almıyorlar, hatta aldıkları emekli aylığı onları yoksulluk çizgisinin üzerine taşıyamıyor. Halbuki Türkiye genç bir nüfus yapısına sahip olup, son sayım sonuçlarına göre 65 + yaş grubunun toplam nüfus içerisindeki payı sadece yüzde 5.4'tür. Bu duruma rağmen ülkemizde sosyal güvenlik sistemi büyük bir finansman açığı vermektedir. Bu durumun başlıca nedenleri olarak; işgücüne katılım oranının düşük olması, kayıtdışı istihdamın yüksek oranda seyretmesi (Aralık 2006 itibariyle işgücüne katılım oranı = % 47.5, bir sosyal güvenlik

kuruluşuna üye olmaksızın çalışanların oranı = %47.1), izlenmiş olan popülist politikalar sonucu insanların genç yaşta emekli olmalarına olanak sağlanmış olması, yanlış borçlandırma programları ile sosyal güvenlik kurumlarının yükümlülüklerinin şişirilmiş olması ve Emekli sandığı mensupları için asli maaş dışındaki tazminat ve ek ödemeler için sosyal güvenlik primi kesintisi yapılmaz iken, emekli maaşının hesabında bu ek ödemelerin dikkate alınmakta olması sayılabilir.

2006 yılı Bütçe gerçekleştirme sonuçlarına bakıldığında ülkemizde sosyal güvenlik sisteminin içinde bulunduğu finansman darboğazı açık biçimde görülebilmektedir. 2006 yılında Merkezi Hükümet

sosyal güvenlik kuruluşlarının açıklarını kapatmak üzere Gayrisafi Milli Hasılanın yüzde 4.7'si (*) düzeyinde, 24.2 milyar YTL. tutarında kaynak aktarmıştır. Bu tutara sosyal yardım hizmetleri için yapılan harcamalar da eklendiğinde, sosyal güvenlik amaçlı harcama tutarı, 26.2 milyar YTL. ile GSMH'nın yüzde 5.1'ine ulaşmaktadır.

Sosyal güvenlik sistemine 2006 yılı Bütçesi ile aktarılan bu kaynağın dağılımı tablodaki gibidir

Kasım 2006 itibariyle bu kurumlardan emekli maaşı alan iştirakçilerin sayısı ise Emekli Sandığı'nda 1 milyon 650 bin, Bağ-Kur'da 1 milyon 753 bin ve SSK'nda ise 4 milyon 510 bindir.

Başlangıçta tutarlı sosyoekonomik

**Sosyal güvenlik sistemine 2006 yılı Bütçesi ile
aktarılan bu kaynağın dağılımı**
(bin YTL. olarak)

Emekli Sandığı	Görev zararı	4 975 214
	Hazine yardımı	5 687 000
	Ara Toplam	10 662 214
Bağ – Kur	Hazine yardımı	4 337 000
SSK	Hazine yardımı	8 526 000
İşsizlik Sigortası Fonu		658 052
	Toplam	24 183 266

parametreler dikkate alınmış olarak kurulmuş olsalar bile zaman içerisinde nüfusun yaşlanması ve emeklilik döneminde geçirilen yılların uzaması, hemen tüm ülkelerde sosyal güvenlik sistemlerinin aktüeryal açıdan zora girmeleri, yükümlülüklerini karşılamada acze düşmeleri ve giderek daha büyük tutarda devlet yardımına ihtiyaç duymaları sonucunu getirmiştir.

Grafikte ABD ile bazı Avrupa ülkelerinde ve Euro bölgesinde sosyal güvenlik sistemlerinin ekonomiyeye olan maliyeti gayrisafi yurtiçi hasılanın (GSYİH) yüzdesi olarak, 2004 yılı için fiili ve 2030 ve 2050 yılları için projeksiyon değerleri olarak verilmektedir:

Nüfusun giderek yaşlanmasıyla toplumun emekliye ayrılmış kesiminin halen çalışmakta olan nüfusa oranının yükselmesi ve dolayısıyla prim tahsilatının emekli aylıklarını karşılamakta yetersiz duruma düşmesi, bunun yanı sıra kamu mali yapılarının, gerek uluslararası an-

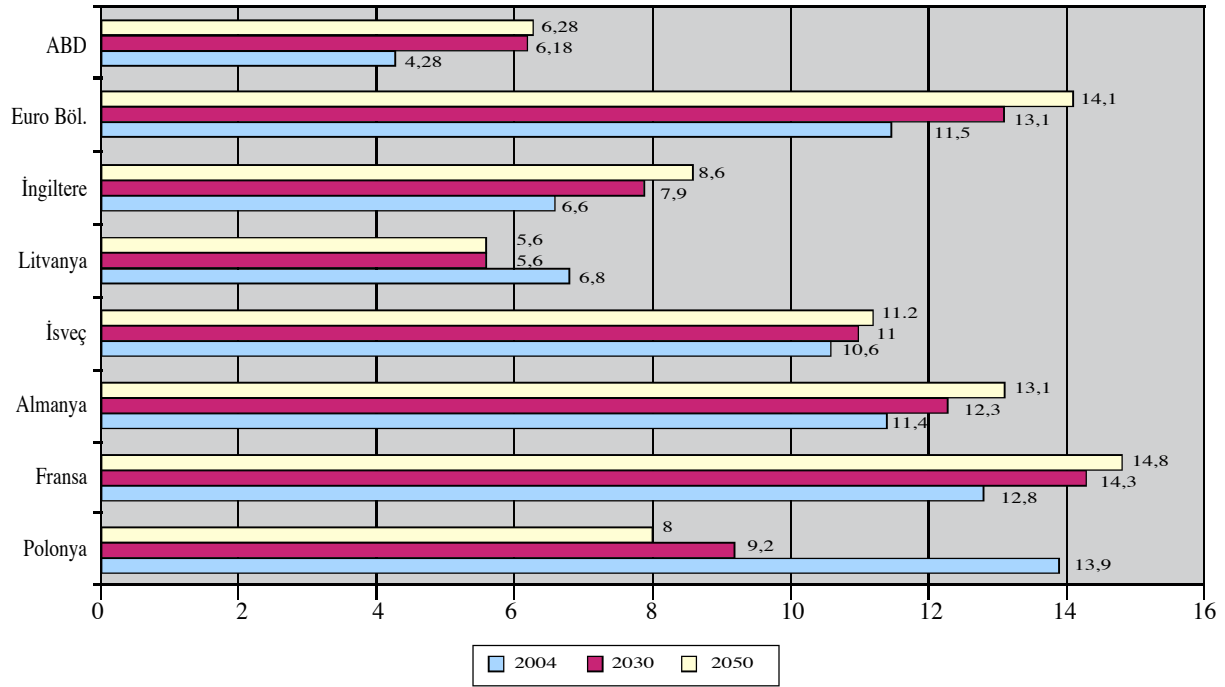
laşma yükümlülükleri (Maastricht Anlaşması) gerek vergi rekabeti nedeniyle oldukça sıkışık durumda bulunması, hemen tüm hükümetleri sosyal güvenlik sisteminin giderek ağırlaşan yükü karşısında yeni arayışlara yöneltmiştir.

Emeklilik aylıklarını kişinin çalıştığı dönemdeki gelir düzeyi ve beklenen yaşam süreci ile ilişkilendiren İsveç sosyal güvenlik sistemi, bu alanda diğer ülkeler için örnek oluşturma niteliği taşımaktadır. İsveç sistemi insanları daha verimli çalışmaya ve daha geç emekliye ayrılmaya özendirilmektedir. Halen bazı Doğu-Avrupa ülkeleri İsveç modelini benimsemiş bulunmaktadırlar. Brezilya ve Rusya'da ise yeni düzenlenen sosyal güvenlik sistemleri İsveç sisteminde bulunan bazı özellikler taşımaktadırlar

İsveç sisteminde, geleneksel sistemde olduğu gibi halen çalışanların ödemekte olduğu primler mevcut emeklilerin maaşlarını ödemekte kullanılmaktadır. Ancak

ödenen emekli maaşlarının güncel ücret düzeylerine ve beklenen ömür uzunluğu projeksiyonlarına göre belirlenmesi, sistemin, ekonomik faaliyet hacmindeki ve nüfus yapısındaki değişimlere karşı daha fazla esneklik taşımasını sağlamaktadır. Daha açık bir deyişle, ekonominin yavaşlaması, işsizlik artacağı, ücret düzeyleri baskı altında kalacağı ve sonuçta çalışanların emeklilik prim katkı payı toplam ödeme tutarı azalacağı için, ödenen emekli maaşlarının azalması anlamını taşımaktadır. Diğer taraftan belirli bir yaş grubunun daha uzun yaşaması söz konusu ise bu durum, onların alacağı emekli maaşının daha düşük olacağı anlamını taşımaktadır. Söz konusu sistem çalışanların emekliye ayrılmaları ile birlikte ne kadar emekli maaşı alacaklarını önceden belirleyen önceki sistemden önemli bir sapma ortaya koymaktadır. Önceden belirlenmiş, belirli bir düzeydeki emekli maaşını garanti etmeyen bu özellik, konu ile ilgili bir çok kesimce eleştirilmektedir. Örneğin Uluslararası Çalışma Örgütü, gelire dayalı sosyal güvenlik sistemlerinin kişinin çalışma dönemindeki ortalama gelirinin yüzde 40'ını güvence altına alması gerektiğini savunmaktadır.⁽¹⁾ Diğer taraftan İsveç sistemi çalışanların gelirleri arasında varolan farklılığı emeklilik dönemine de yansıtmakta ve çalışırken daha yüksek ücret kazananların emekliye ayrıldıkla-

Sosyal Güvenlik Sisteminin Yüğü (GSYİH'nın %'si Olarak)

rında daha yüksek emekli maaşı almalarına imkan tanımaktadır

ABD'nde de emekli maaşları çalışılan dönemdeki ücret düzeylerini esas almaktadır. Ancak daha yüksek ücret kazanıp daha çok prim ödeyenlerin primlerinin bir bölümü, düşük ücretlilerin emekli maaşlarını biraz daha yukarı düzeye taşımak için bu kesime transfer edilmektedir.

Açıkçası benimsenen yeni İsveç modelinde yeni emekliye ayrılacaklar geçmiş nesillerin hak kazandıkları emekli maaşlarını alabilmek için daha çok çalışmak durumunda kalmışlardır. Ohio Devlet Üniversitesinde siyasi bilimler

profesörü Sarah Brooks İsveç sisteminin “yaşlanmanın maliyetini toplumun tümü yerine bireyin sırtına yüklediğini” ileri sürmektedir.⁽²⁾ Sistemde ayrıca, Polonya'nın da benimsediği gibi, çalışan tarafından ödenmekte olan prim katkılarının, ortak yatırım fonlarına yatırılmak üzere kişinin kendi hesabına yatırılması gerekmektedir. İsveçliler ücretlerinin yüzde 18.5'ini prim katkısı olarak öderken bunun 2.5 puanı bireysel hesaplarda tutulmaktadır. Polonya'da ise çalışanlar emeklilik sigorta primi olarak brüt ücretlerinin yüzde 19.52'sini öderken bunun 7.3 puanlık kısmı ortak yatırım fonlarına

yatırılmak üzere bireysel hesaplarda tutulmaktadır.

İsveç'te 1999 yılında benimsenmiş olan bu yeni emeklilik sisteminin mali alandaki olumlu etkilerini ortaya koymaya başladığı gözlemlenmektedir. İsveç'te yasal olarak emekliliğe hak kazanma yaşı 61 iken, günümüzde ortalama emekliliğe ayrılma yaşının 63'e tırmanmış olduğu görülmektedir.

Brezilya da 1999 yılından buyana, İsveç'tekine paralel biçimde, özel sektör çalışanları için bireysel prim katkısına ve beklenen ömür uzunluğuna dayalı emekli maaşı ödemesini öngören bir sosyal güvenlik sistemini uygulamaktadır.

(*) 2006 yılında GSMH'nın reel yüzde 5.5 oranında büyüme gösterdiği varsayımıyla.

(1) OECD üyesi ülkeler itibarıyla emekli maaşının, çalışılan dönemde alınan net maaşa oranının ortalaması yüzde 68.7'dir (www.csgeb.gov.tr)

(2) Wall Street Journal, 5 Mart 2007, S. 1.

Dünya Ekonomisi

Faizler seviyesini korudu

ABD ve Japon Merkez Bankası, faiz oranlarında herhangi bir artırıma gitmedi. Yapılan bir araştırma AB'nin Amerika'nın yirmi yıl gerisinde olduğunu gösterdi. Avrupa'nın ilerleme hızı ise oldukça yavaş bulundu.

Geçtiğimiz aya ABD ve Japon merkez bankalarının faiz artırıp artırmayacağı tartışmaları damgasını vurdu. Yaşlı kıta Avrupa'nın ise gelişim hızı ile rekabetçi yapısı yapılan bir araştırmada mercek altına alındı. Afrika'nın yoksul ülkelerinden Angola'nın IMF'e rest çekmesi ilgi çekici bir diğer gelişme oldu.

ABD Merkez Bankası Fed gösterge faizi beklendiği gibi değiştirmeyerek yüzde 5.25'te bıraktı. Faizleri değiştirmeyen banka, karar metninde ifade değişikliğine giderek, artık faizleri kesin olarak yükseltme eğilimi içinde olmadığını gösterdi. Fed, para po-

litikasını gelecekte hem enflasyon hem de ekonomik büyümeyi gözeterek oluşturacağını vurgulayarak, bundan sonraki toplantılar için seçeneklerini genişletmiş oldu.

Uzmanlar, bu ifadenin, bundan sonraki toplantılarda faiz indirmine gitme yolunu açtığını belirtiyorlar. ABD Merkez Bankası'nın enflasyona yönelik endişelerini yinelerken ekonominin temelden sağlam bir yapıya sahip olduğuna işaret etti.

Emlak sektörüne de değinen banka, son verilerin karmaşık olduğunu ve sektördeki denge arayışının sürdüğünü kaydetti.

Japonya Merkez Bankası, kısa vadeli faiz oranını beklentiler doğrultusunda değiştirmeyerek yüzde 0.5'te bıraktı.

Merkez Bankası, faizi çeyrek puan artırdığı Şubat toplantısında fiyatların yükseliş eğilimi içinde olduğu bir dönemde ekonomik büyüme hızını sürdüreceğini öngörmüştü. Uzmanlar, son artırımın ardından faizlerin yılın ikinci yarısına kadar yükseltilmeyeceğini tahmin ediyorlar.

Küresel ekonomiye yönelik ilginç tartışmalardan birini de AB-ABD ortaklığı oluşturdu. İngiliz Financial Times gazetesinin haberine göre, başlatılacak iddialı programla, 40 kadar mali ve en-

düstriyel sektörde, norm ve teknik standartların uyumlu hale getirilmesi hedefleniyor. Bu yöndeki karar, 30 Nisan'da Washington'da yapılacak ABD-AB zirvesinin gündeminde ilk maddeyi oluşturuyor. Kararların hayata geçmesiyle iki bölge arasında ticaret ve yatırım duvarları ortadan kalkacak.

Ortak pazar çalışmalarına, transatlantik ilişkilerin gelişmesine büyük önem veren dönem başkanı Almanya öncülük ediyor. Almanya Başbakanı Angela Merkel, Çin ve Hindistan'ın artan rekabet gücüne karşı, ABD ile Avrupa'nın güçbirliği yapması gerektiğini savunuyor.

Avrupa genelinde faaliyet gösteren lobi grubu Euro-chambers son raporunda, AB'nin ekonomik durumunu "Dünyayla rekabet etmek için çok yetersiz bir hızda ilerliyor" sözleriyle özetledi. Rapora göre AB, ABD'nin 20 yıl gerisinde.

AB, hem siyasi arenada hem de ekonomik alanda dünya çapında söz sahibi olmak için mücadele veriyor. Ancak Euro-chambers adlı lobi kuruluşunun yayınladığı rapora göre, birliğin önünde daha uzunca bir yol var.

Raporda, AB'nin ulaştığı ekonomik seviyenin, ABD'nin bundan 20 yıl önce ulaştığı seviyeyle eşdeğer olduğu ifadesi yer alıyor.

ABD, AB'nin araştırma ve geliştirme harcamaları seviyesine 1978'de, birliğin üretkenlik seviyesine ise 1989'da ulaşmıştı.

Raporda, birliğin gayri safi yurt içi hasıla bağlamında da Washington'un çok gerisinde kaldığı belirtiliyor. Üstelik AB'ye katılan yeni üyeler, birliğin işini daha da zorlaştırıyor. Euro-chambers'in raporuna göre, birliğin ekonomik anlamda Washington'la yarışabilir hale gelebilmesi için, 2010 yılına kadar araştırma ve geliştirme alanındaki harcamalarını yüzde 14 oranında artırması gerekiyor. Her yıl büyüme oranlarında da yüzde 8'in üzerine çıkabilmesi şart. "AB, dünyayla rekabet etmek için çok yetersiz bir hızda ilerliyor" değerlendirmesinde bulunan Financial Times gazetesi, raporun AB liderlerinin de hoşuna gitmeyeceği yorumunu yapıyor.

Afrika'nın yoksul ülkelerinden Angola, Uluslararası Para Fonu'nun yardımına ihtiyacı olduğunu bildirdi. Angola'da yayımlanan Journal de Angola gazetesinin haberine göre, Maliye Bakanı Jose Pedro de Morais, IMF'ye gönderdiği mektupta, IMF'nin hazırlayacağı bir ekonomik programın Angola'nın şu an dek sağlamış olduğu ekonomik ve sosyal istikrarın korunmasına yaramayacağını belirtti.

Angola hükümetinin IMF'nin verecek kredileri siyasal reformlar yapılması şartına bağlamasından rahatsız olduğu kaydediliyor. Gözlemciler, yıllarca dünyanın en yoksul ülkeleri arasında sayılan Angola'nın ülkeyi çöküşün eşiğine getiren iç savaşı sona erdirdikten sonra, başlıca ihraç ürünü olan petrolün uluslararası fiyatlarının yükselmesi ve özellikle Çin olmak üzere üçüncü dünya ülkeleriyle kurduğu elverişli mali ilişkiler sayesinde batıya bağımlılıktan kurtulmaya başladığını bildiriyorlar.

Uluslararası Para Fonu (IMF), Romanya'dan sıkı bütçe politikası uygulamasını istedi. IMF yetkilileri, konsültasyon çalışmalarının ardından, Romanya ekonomisine ilişkin olarak yaptıkları değerlendirmede, kamu harcamalarının artması durumunda, faiz oranlarının da yükselebileceği uyarısında bulundular.

Para Fonu, AB'ye yeni üye olan Romanya'nın bütçe açığının bu yıl, gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYİH) yüzde 3.7 olarak gerçekleşebileceğini, bunun da öngörülen yüzde 2,8 oranının üstünde olduğunu bildirdi. IMF'ye göre, Romanya'nın cari işlemler açığı bu yıl, GSYH'nin yüzde 12'si düzeyinde gerçekleşecek.

Enflasyon beklentileri karşıladı

Mart ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 0,97, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 1,88, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 10,92 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 10,63 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 0,21, sanayi sektöründe ise yüzde 1,15 olarak gerçekleşti. Sanayiinin alt sektörleri bazında sonuçlar değerlendirildiğinde en yüksek aylık artışı yüzde 9,16 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünlerinde yaşandı.

Mart ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 0,92, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 2,36, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 10,86 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 10,15 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibariyle en yüksek aylık artış alkollü içecekler ve tütün grubunda oluştu. Yıllık bazda ise en çok artış lokanta ve oteller grubunda yaşandı. Endekste kapsanan 447 maddeden 227'sinin fiyatında artış yaşandı, 53 maddenin fiyatı ise değişmedi.

ÜFE	MART 2007 (2003=100)	MART 2006 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,97	0,25
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	1,88	2,48
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	10,92	4,21
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	10,63	4,49

TÜFE	MART 2007 (2003=100)	MART 2006 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,92	0,27
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	2,36	1,25
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	10,86	8,16
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	10,15	8,05

		2007			2006								
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	-0,05	0,95	0,97	1,94	2,77	4,02	0,86	-0,75	-0,23	0,45	- 0,29	-0,12
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	-0,05	0,89	1,88	4,46	7,36	11,68	12,64	11,80	11,54	12,04	11,72	11,58
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,00	0,43	0,92	1,34	1,88	0,34	0,85	-0,44	1,29	1,27	1,29	0,23
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,00	1,44	2,36	2,60	4,53	4,88	5,76	5,30	6,55	8,01	9,40	9,65

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Şubat (Milyon YTL)			
	2006	2007	Artış (yüzde)	2007 Yılı Bütçe Hedefi
Gelirler	26.426	25.628	-3.11	188.159
Genel Bütçe Gelirleri	26.147	25.320	-3.26	183.460
Vergi Gelirleri	21.313	22.617	5.76	158.153
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	7.135	7.566	5.69	45.342
Gelir Vergisi	3.970	4.724	15.9	33.418
Gelir Vergisi Tevkifatı	3.582	4.326	17.1	
Kurumlar Vergisi	3.165	2.841	-11.4	11.925
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	3.016	2.962	-1.82	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.485	1.252	-18.6	3.640
Motorlu Taşıtlar Vergisi	1.061	1.242	14.5	3.504
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	8.226	8.664	5.05	68.828
Dahilde Alınan KDV	2.592	1.888	-37.2	20.200
Özel Tüketim Vergisi	4.999	5.533	9.65	41.070
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	416	544	23.5	3.110
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	3.395	3.845	11.7	32.053
İthalde Alınan KDV	3.147	3.485	9.69	29.583
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	339	681	50.2	7.818
Harcamalar	26.915	33.801	20.3	204.988

EKONOMİK VERİLER

	2006	2005	2004	2003	2002	2001
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	575.784	486.401	428.932	356.681	275.032	176.484
GSMH (milyon/dolar)	399.673	360.876	299.475	239.235	179.898	145.693
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	6.0	7,6	9.9	5.9	7.9	-9.5
Kişibaşına GSMH (ABD Doları)	5.477	5.008	4.172	3.383	2.598	2.123
Üretim Endeksi	137.6	130.0	123.4	112.4	103.3	94.4
Toplam İhracat (milyon/dolar)	85.279	73.476	63.167	47.253	36.059	31.334
Toplam ithalat (milyon/dolar)	137.321	116.774	97.540	-22.087	51.584	41.399
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-52.042	-43.298	-34.373	69.340	-15.495	-10.065
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	67.4	63.0	64.8	68.1	69.9	75.7
İşsizlik Oranı (%)	9.9	10.3	10.3	10.5	10.6	8.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon/dolar)	257.811	269.137	272.161	251.106	216.037	159.752
İç Borç Stoku (milyon YTL)	265.915	257.535	233.864	201.319	154.798	125.458
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	97.290	90.507	97.885	95.581	102.017	63.911
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyar/dolar)	245.5	247.1	235.8	202.6	148.5	123.6
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-31.460	-22.708	-15.604	-6.808	-1.789	3.390

	2007		2006		2005
(Bin YTL)	9 Mart	2 Mart	29 Aralık	10 Mart	30 Aralık
Emisyon	22.372.966	21.547.761	26.815.151	19.814.750	19.612.019
Para Arzı					
- M1	65.275.348	63.743.941	72.162.564	55.562.063	61.936.598
- M2	304.895.915	298.262.106	297.481.073	242.429.471	237.948.998
- M3	326.405.956	319.763.783	319.835.684	265.944.961	260.614.096
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	174.157.598	171.316.972	170.474.497	145.194.455	145.191.416
- Vadeli Tasarruf	122.103.395	120.998.466	116.115.442	99.332.967	91.839.161
- Vadesiz Tasarruf	13.071.499	11.348.956	12.696.379	10.821.608	11.509.544
- Vadeli Ticari	22.827.898	22.199.564	21.538.607	18.963.015	19.548.113
- Vadesiz Ticari	7.876	8.381.345	10.116.353	7.487.434	11.972.114
- Resmi Mevduat	8.277.816	8.388.641	10.007.716	8.589.431	10.322.484
Kredi Stoku	180.063.342	178.021.633	177.277.439	129.092.935	126.491.125
- Tüm Banka Kredileri	180.063.342	178.021.633	177.277.439	129.092.935	126.491.125
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	148.320.249	146.094.175	136.710.420	132.357.919	130.632.109

Mevzuat Değişiklikleri

- 01 Mart 2007** - 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliği (Sıra No: 5)
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 368)
- 06 Mart 2007** - 5582 Konut Finansmanı Sistemine İlişkin Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 262)
- 08 Mart 2007** - Parasal Sınırlar ve Oranlar Hakkında Genel Tebliğ (Sayı : 2007/1)
- Ön Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Genel Tebliğ (Sayı : 2007/1)
- Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Hakkında Genel Tebliğ (Sayı : 2007/1)
- Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 263)
- 09 Mart 2007** - Türkiye Muhasebe Standartları Yorumları Hakkında Tebliğ (Sıra No: 43)
- 15 Mart 2007** - Anonim ve Limited Şirketlerin Kuruluş ve Ana Sözleşme Değişikliği İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2007/1)
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 54)
- 16 Mart 2007** - Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulaması Hakkında Tebliğ (Seri No:3)
- İhracat, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler İle Deviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2007/3)
- Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri : VII, No: 31)
- Yabancı Yatırım Fonu Paylarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VII, No: 32)
- 17 Mart 2007** - 5599 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
- 5600 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan ve Karadağ Bakanlar Kurulu Arasında Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
- Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerde Bandrollü Ürün İzleme Sistemi Genel Tebliği (Sıra No: 1)
- 21 Mart 2007** - 5602 Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun
- 22 Mart 2007** - Bankacılık Veri Transfer Sistemi Kapsamında Yapılan Raporlamalarda uygulanacak İdari Para Cezalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 89)
- 23 Mart 2007** - 5597 Yurt Dışına Çıkış Harcı Hakkında Kanun İle Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 28 Mart 2007** - 5604 Mali Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanun
- 30 Mart 2007** - Yurt Dışına Çıkış Harcı Hakkında Kanunun uygulanmasına Dair Genel Tebliğ (Seri No:1)
- 31 Mart 2007** - 5607 Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

Vergi Takvimi

- 02.04.2007** - 2006 Yılına İlişkin Yıllık Gelir Vergisinin 1. Taksit Ödemesi
- 02.04.2007** - SSK (Şubat 2007) Bağ-Kur (Mart 2007) İşsizlik Sigortası (Şubat 2007) Primleri Ödemesi
- 02.04.2007** - 2006 Yılına Ait Envanter Defterinin Kapanış Tasdiki
- 02.04.2007** - Şubat 2007 Dönemine ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 09.04.2007** - Mart 2007 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödenmesi
- 10.04.2007** - 16-31 Mart 2007 Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 10.04.2007** - 16-31 Mart Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 16.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait BSMV Beyanı ve Ödenmesi
- 16.04.2007** - Mart 2007 KKDF Kesintilerinin Bildirimi ve Ödenmesi
- 16.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 20.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 20.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Beyanı
- 20.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının ve Damga Vergisinin Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- 20.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- 20.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişlerle Futbol Müsabakalarına ve At Yarışlarına Ait Müşterek Bahislerle İlgili İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödenmesi
- 20.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Belediyeye Ödenecek Vergilerin (Haberleşme Vergisi Hariç) Beyanı ve Ödenmesi
- 20.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Katma Değer Vergisi Beyanı
- 25.04.2007** - 1-15 Nisan 2007 Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 25.04.2007** - 1-15 Nisan Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödenmesi
- 25.04.2007** - 2006 Yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesinin Verilmesi
- 26.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Ödenmesi
- 26.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Katma Değer Vergisi Ödenmesi
- 26.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Muhtasar Beyanname ile Beyan Edilen Gelir Vergisi Stopajının ve Damga Vergisinin Ödenmesi
- 26.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödenmesi
- 30.04.2007** - SSK (Mart 2007) Bağ-Kur (Nisan 2007) İşsizlik Sigortası (Mart 2007) Primlerinin Ödemesi
- 30.04.2007** - 2006 Yılına İlişkin Kurumlar Vergisi Ödemesi
- 30.04.2007** - Mart 2007 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi

Mart 2007 Kronoloji

01 Mart ABD ekonomisinde gelen kötü sinyallerle borsalarda dalgalanma tekrar hız kazandı. Dalgalanmadan en çok İMKB etkilendi, endeks 40 puanın altına indi.

02 Mart Logar kapağı kapatılmadığı için bir çocuğun ölü müyle sonuçlanan olay sonrası İSKİ Genel Müdürü Çodur görevden alındı.

03 Mart Petrol fiyatlarındaki tırmanış üzerine 3 gün arayla benzine 2 kez zam yapıldı. Benzinin litresi pompada 2.85 YTL'ye çıktı.

04 Mart El Kaide militanları, Irak'lı bir kadına tecavüzle suçladıkları 18 Şii polisi kaçırp, kafalarına sıktıkları kurşunlarla tek tek öldürdüler.

05 Mart Japon yeninin tırmanışını sürdürmesi borsaları sarstı. İMKB 1.700 puanlık dalgalanma yaşadı.

06 Mart Irak'ta, Kerbela vakasının 40. gününün yıldönümü nü anmaya giden Şii'lere intihar komandolarının düzenlediği saldırılarda 115 kişi öldü, 200 kişi yaralandı.

07 Mart İstanbul'daki karayolları arazisi metre kare başına 9 bin 614 dolar rekor fiyatla Zorlu grubuna satıldı.

08 Mart Genelkurmay, medya için hazırlattığı güvenilirlik raporu basına sızdırılınca soruşturma başlattı.

09 Mart Dünya milyarderler listesine 36.4 milyar dolarlık servetiyle 25 Türk girdi.

10 Mart Irak'a komşu ülkeler toplantısında ABD, İran ve Suriye ile aynı masaya oturdu.

11 Mart Türkiye'nin 2006 yılında en çok dış ticaret açığı verdiği ülke 14.3 milyar dolarla Rusya oldu.

12 Mart Cumhurbaşkanı Sezer, Dışişleri'nin Müsteşar yardımcılığı için önerdiği 5 ismi veto etti.

13 Mart ABD Dışişleri Bakanı Candace Rice ve Savunma Bakanı Robert Gates, Temsilciler Meclisini uyararak Ermeni tasarısının ciddi sıkıntılar yaratacağını ifade ettiler

14 Mart 14 Mart Tıp Bayramı, Sağlık Bakanlığı ile sağlık çalışanlarını karşı karşıya getirdi. Bakanlığı eleştiren hekimler iş bırakma eylemi yaptı.

15 Mart Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda Mali Tatil kabul edildi.

16 Mart BM Güvenlik Konseyi nükleer programını sürdüren İran'a karşı silah ambargosu öngören bir karar tasarısı hazırlandı.

17 Mart Irak'ın işgalinin 4'üncü yıldönümü yaklaşırken dünya çapında protesto gösterileri yapıldı.

18 Mart Çanakkale Deniz Zaferi'nin 92'nci yıldönümü düzenlenen görkemli törenlerle kutlandı.

19 Mart Ücretlilerin vergi iadesini kaldırarak asgari geçim indirimi getirilmesini öngören vergi yasası Cumhurbaşkanı Sezer tarafından yazım hataları nedeniyle veto edildi.

20 Mart Irak hükümeti, Saddam'ın yardımcısı Taha Yasin Ramazan'ı işgalin dördüncü yıldönümünde idam etti.

21 Mart İstanbul Levent'teki İETT Garaj arazisi 705 milyon dolara Sama Dubai İstanbul Gayrimenkul'e satıldı.

22 Mart İş dünyasının duayenlerinden Kadir Has, geçirdiği kalp krizi sonucu hayatını kaybetti.

23 Mart İran karasularına giren 15 İngiliz askerini esir aldı. İki ülke arasındaki gerilim arttı.

24 Mart Sosyal güvenlikte tüm kesimleri tek çatı altında toplamayı öngören, Sosyal Güvenlik Reformu'nun yürürlüğü ikinci kez ertelendi.

25 Mart Japonya'da 6.9 şiddetindeki depremde 1 kişi öldü, 162 kişi yaralandı.

26 Mart İmralı cezaevinde yatan PKK terör örgütü lideri Öcalan'a Sayın dediği için Başbakan Erdoğan hakkında savcılık inceleme başlattı.

27 Mart Telekom'u 6.5 milyar dolar vererek alan Oger Telecom borcun 4.2 milyar dolarını peşin ödeyeceğini açıkladı.

28 Mart Oger Yönetim Kurulu Başkanı Hariri, MNG Bank'ı satın aldıklarını açıkladı.

29 Mart Restorasyonu tamamlanan Van Gölü üzerindeki Akdamar Klisesi, resmi bir törenle açıldı.

30 Mart Bir milyar dolarlık yerli tank ihalesini Otokar, 2.7 milyar dolarlık 52 saldırı helikopteri ihalesini ise İtalyan firma kazandı

31 Mart Avrupa Birliği, İran'a sert bir uyarıda bulunarak 15 İngiliz denizciyi derhal serbest bırakmasını istedi.